

Celo leto	12 K
Pol leta	6 K
Četrt leta	3 K
Mesečno	1 K

Posamezne številke 10 v.

Zunaj Avstrije celo leto 17 K.

Inserati ali oznanila

se računijo s 15 vin. od 6redne
petitvrste; pri večkratnih ozna-
nilih velik popust.

STRAŽA

Neodvisen političen list za slovensko ljudstvo.

Št. 26.

Maribor, dne 3. marca 1911.

Letnik III.

Zadružna zveza v Celju.

Celje, dne 2. sušca.

V interesu vsega zadružništva je, da kmalu nastopijo v zadružništvu normalne razmere in se vse zadruge, ki nimajo v sebi življenjske sile ali boleha, ozdravijo. Dolžnost vseh poklicanih krogov je, da zastavijo vse sile in napravijo red.

Sine ira et studio hočemo opozoriti na stanje Zadružne zveze v Celju, k čemur nas silijo dogodki zadnjih dni.

Zadružna zveza v Celju je vplačala leta 1909 v falično tiskarno 5000 K, razun tega je pred kratkim še podelila okrog 20.000 K kredita isti tiskarni. Morebitni izgovor, da se je dal kredit Narodni založbi, ne spremeni na stvari nič. Denar je bil namenjen za tiskarno za izplačilo deležev našim posojilnicam. Tako postopanje zveze, ki vsako leto dobiva lepe tisočake podpor za pospeševanje kmetijskega zadružništva, se mora odločno grajati.

Pri zadnjem obnem zboru Glavne posojilnice v Ljubljani se je govorilo o so-odgovornosti celjske Zadružne zveze. Celjska zveza, ki ima revizijsko pravico, je soodgovorna za škodo, katero bodo trpeli člani Glavne posojilnice, ker ni izvrševala pravih revizij. V krogih juristov prevladuje mnenje, da se bo gotovo Zadružna zveza v Celju obsodila, da prispeva k pokritju deficita. Pri nas v Celju se tudi sliši, da namerava neka druga posojilnica, katera je tudi vsled „vzornih“ revizij prišla v opasen položaj, naperiti tožbo proti celjski zvezi in zahtevati odškodnino za vsled slabih revizij povzročeno škodo. Brezdvomno bo v obeh slučajih Zadružna zveza morala šteti mnogo tisočakov.

V blagajni zveze vlada velika suša. Ni čuda, če se je raznim „političnim“ posojilnicam, ki so že ob ustanovitvi imele kal smrti v sebi, podeljevalo vetike kredite in s tem ohranilo pri življenju, napram javnosti pa se bobnalo o vspehih. Tako na primer je imela posojilnica v Globokem koncem leta 1910 kredita 92.976 K 66 h. Da je ta kredit dosti previsok,

mora priznati vsak, ki le nekoliko pozna razmere v brežiškem okraju in pozna poslovanje posojilnic.

Iste kredite izkazujejo tudi druge konkurenčne posojilnice. Vse te politične posojilnice imajo nič ali zelo malo vlog, žive le od denarja zveze. Zveza je pa vsled prevelike radodarnosti sama prišla v škripe in — zahteva za primeroma male vloge jednoletno odpoved, kar gotovo ni častno za toli hvalisano organizacijo.

Članice celjske zveze slutijo, da se bliža konec zveze, zato silijo iz Zveze ven. Obžalovati je, da silijo posojilnice, pri katerih imajo „narodni“ učitelji glavno besedo, pod nemško komando v Gradec. Mi stremimo po osamosvojitvi od Gradca, po vzornem delovanju celjske zveze pa bodo slovenske posojilnice postale odvisne od Gradca.

Zadružna zveza v Celju je o priliki volitev ustanavljala „politične“ mlekarne. Jedna taka obstoji v St. Juriju ob južni železnici. Ta mlekarina ima dolga 37.500 K. Prosila je za podporo; pri tej priliki je pregledal njeno delovanje živinorejski nadzornik gospod M. Jelovšek, konstatiral mnogo nerednosti in predlagal, da se naj podpora da le pod pogojem, da zadruga pristopi k graški zvezi. To je pač precej — velika nezaupnica celjski zvezi.

Čast slovenskega zadružništva zahteva, da se nekaj stori. Apeliramo na zadruge, ki so v celjski zvezi včlanjene, da ali sanirajo svojo zvezo ali pa izstopijo iz zveze, predno bo — prepozno. Četudi gre do pod državno revizijo, bodo v vsakem oziru na boljšem!

Železniška zveza z Dalmacijo.

Predlog poslancev: dr. Bečkoviča, Roškarja, dr. Korošca in dr. radi železnice Dunaj—Purkla—Brežice—Novo mesto—Spljet in Novo mesto—Stanjel oziroma Herpelje.

V zadnjem času se cela javnost na avstrijskem jugu, zlasti časopisje, strokovne organizacije in tudi postavodajni zastopi živahno bavijo z gori navedenim železniškim projektom. Že pred 40 leti so se javni in privatni faktorji posebno zanimali, kako najjužnejšo kronovino bolje privezati na našo monarhijo; toda ni

prišlo dalje kot do male proge za poskus od tedanje državne meje proti Banjaluki, ki se je po večdesetletnih pogajanjih izvršila. Med tem časom je monarhija zlasti na jugu močno razširila svojo interesno sfero, in prejšnji politični razlogi, bolj priklopiti sosedne balkanske dežele na srednje-evropsko železniško omrežje, so nekoliko prenehali; pač pa je pereče postalo, da se stališče naše monarhije na vzhodni obali jadranskega morja utrdi z ozirom na ojačenje našega zapadnega sosedu na Adriji.

Cel avstrijski jug, zlasti oni deli južnih alpskih dežel, od katerih se je obrnil velik del prometa — po zgradbi druge železniške zveze s Trstom in ki so navezani na južno železnico in težko nosijo breme njenih zvišanih tarifov, posebno Štajersko in veliki del Kranjske, stremijo po tretji, od južne železnice neodvisni železniški zvezi s Trstom. Ta bi bila kot podaljšanje proge Dunaj—Aspang—Hartberg (Wechselbahn) takozvana vzhodno-štajerska longitudinalna proga Hartberg—(Gleisdorf)—Feldbach—Ptuj—Brežice in takozvana kranjska transverzalka Brežice—Novo mesto—Postojna—Stanjel na bohinjski železnici, od ktere se ima odcepiti proga preko Loža—Ilirske Bistrice do Herpelja na istrski državni železnici. Novo mesto bi bilo izhodišče takozvane dalmatinske železnice skozi Belokrajino—Liko do Splita, katera belokranjska proga je že finančno zasigurana. Te pokrajine imajo sedaj nekaj lokalnih železnic, ki pa so malo rentabilne in nezadostno opremljene, med tem ko je treba večji del gori navedenih prog še le zgraditi; ta proga bi bila jedna najpomembnejših prometnih žil na jugu države.

Med merodajnimi faktorji prizadetih dežel, Štajerske in Kranjske, med deželnicima odboroma obeh dežel, vstevši na novo ustanovljeni veliki kranjski železniški odbor, se je doseglo popolno soglasje glede smeri proge; pri tem se je gledalo na to, da se v glavni meri varuje narodno-gospodarske interese prizadetih krajev in koristi vojne uprave.

Za Štajersko je največje važnosti proga, ki bi se priklopila na že otvoreno železnico čez Wechsel in presekala vzhodno Štajersko v smeri proti jugu. V ta namen treba primerno ojačiti že obstoječo lokalno železnico od Hartberga do Feldbacha, ali pa na novo zgraditi posebno za Gradec važno progo Hartberg—Gleisdorf, s katero bi se od narave bogato obdarovani del vshodnje Štajerske bolj pritegnili središču dežele.

PODLISTEK.

O svobodomiselski svobodi.

Spisal Fr. Trdan. — Po „Zori“.

Ex ore tuo te judico.

O svobodomiselskih pojavih in njenih kvarljivih vplivih zlasti na slovensko dijaštvo smo obširneje govorili v lanski „Zori.“ Letos nam iznova podajajo pero v roko dogodki, ki se ravnokar odigravajo na krakovskem in lvovskem vseučilišču. Na krakovski univerzi se bije boj, ki je vnebovpijoča glasnica terorističnih nasilstev „svobodoljubnega“ svobodomisilstva. „Die Ereignisse der letzten Tage an der Krakauer Universität“, piše „Oesterreichs katholisches Sonntagsblatt“ z dne 5. februarja 1911, „sind wieder einmal so recht imstande zu zeigen, wie weit sich Anarchie, Terrorismus und Sozialismus in Österreich vorwagen dürfen. Bemerkenswert ist der Umstand, daß alle die Akte terroristischer Rohheit einen rein antireligiösen Charakter an sich tragen. Das finden wir auch vollkommen begreiflich, wenn wir hören, daß die Anstifter des Tumultes Sozialdemokraten und freimaurerische Juden sind, die sich als „liberale“ Studenten im Gegensatz zu den „klerikalen“ bezeichnen, um durch diese zweideutige Finte auch die „Nationalen“ für ihre Zwecke zu ködern.“

Jagiellonska alma mater je postala v zadnjih dneh pravi kraj gnusobe in mesto razdejanja. Svobodomiselsko dijaštvo, ki tako rado vpije in se poteguje za svobodo pouka in prostega raziskavanja na visokih šolah, je iznova pokazalo celemu svetu, kako pojmuje in zna ceniti svobodo. Kadar se svetu razodevajo po svojih listih, kar mrgoli v njih svobode, bratstva in vseobsegajoče ljubezni. V neumornem teženju za preosnovno človeške družbe, v stremljenju za

povzdigo ljudskega blagra si podajeta roke krotki mir in divja besnost, mehka spravljivost in neupogljiva surovost. Okrog hodijo kakor jagnjeta, a že hip za tem švigne na dan divja strast z vsemi mogočimi konturami in barvami. Po njih delih in izjavah lahko trdimo o njih, da nikdar ne vedo, pri čem da so. Zmedenost o pojmih je tolika, da je skoraj ni mogoče razumeti in razmotati.

Na podlagi A. J. Petersovega dela: „Klerikale Weltauffassung und freie Forschung“, Wien, 1908, hočem na kratko analizirati svobodomiselsko in katoliško pojmovanje o svobodnem znanstvu in prostem znanstvenem raziskavanju.

Prosto raziskavanje in njega glavna torišča — vseučilišča — so bila zastopnikom klerikalnih interesov že od nekaj trn v očesu. Klerikalizem stoji na tleh odrevenega svetovnega naziranja, ki deloma označuje prve početke kulture in otroško dobo človeštva. Popolnoma drugačno življenje živi moderna znanost: oborožena z najpopolnejšimi sredstvi znanstvenega raziskavanja, obsega, opazuje in raziskuje celo vesoljstvo in se pospenja v neumornem delu vedno višje. Naziranje, sezidano na njenih naprednih pridobitvah, je v neprestanem toku in zaradi tega ne more ostati v stiku in soglasju z naziranjem, ki koreninijo v daljni preteklosti, deloma v babilonski, deloma v egiptovski kulturi, da, celo v nomadstvu. Nasprotje med obema naziranjema je potemtakem najgloblje in nujno tako staro kakor vsopredni obstoj okorelega dogmatizma in svobodne napredne znanosti. O. c. str. 7.

Ta izjava profesorja dr. Mengerja, člana gosposke zbornice, nam jasno označuje ves milje moderne človeka. Današnji čas je v marsičem podoben dobi zahajajočega grškega in rimskega paganstva. Moderni človek stoji na meji dveh dob, ki se ostro ločita. Na eni strani zre „odrevenelo“ krščanstvo, na drugi se mu odpira nov svet v obliki „zmagoslavne-

ga“ evolucionizma. Na eni strani se zgraža in obsaja „moreči dogmatizem“, na drugi strani mu obeta boljše bodočnost prosti in svobodni polet človeškega duha do zadnjih zagonetk sveta in svetovja. Vedno mlado in sveže krščanstvo, ki je utisnilo pečat tisočletjem in prerodilo stari in novi svet, boleha in umira, evolucionizem pa proslavlja na podlagi darvinistično-materialističnega svetovnega naziranja triumfe, ki so predhodniki boljših časov.

Ali stoji prosto raziskavanje res na tako stabilnih tleh? Ali je svobodna znanost res prosta vseh zunanjih vezi in služi in teži le po iskanju resnice? Oglejmo si поближе namen in metodo znanstvenega raziskavanja in še posebej „svobodno raziskavanje.“

Namen vede je iskanje in podkrepljenje resnice. To načelo je bilo vrhovni stavek stare filozofije in velja v svojem popolnem obsegu tudi modernemu znanstveniku. Pri iskanju resnice ima znanost odprto prosto pot: Znanost in njen nauk sta svobodna, toda ne nevezana. Vsak znanstvenik, ki se še hoče ponašati s tem lepim nazivom, se mora pokoriti zakonom umnega mišljenja, pred vsem takozvanemu principu protislovja.

Ali je znamenje duševne svobode trditi, da je dvakrat dve pet? Ali moremo svobodno reči, da je polovica večja nego celota? Ali smo svobodni v sklepanju, da more ena in ista stvar ob istem času bivati in ne bivati? Enakih in podobnih vprašanj bi naštel lahko brez števila, toda težko bi dobil razumnika, ki bi si upal zatrjevati, da je človeški um v naštetih in podobnih sodbah še svoboden, prost in neodvisen od notranje evidence in vrednostne nujnosti navedenih stavkov.

Nepobitnim zakonom razumnega mišljenja — so podobni trdni in neovrgljivi rezultati znanstvenega raziskavanja. Tudi strogo dokazanim dejstvom in pa znanstvenim pridobitvam mora razumen človek nujno in brezpogojno ukloniti svojo voljo in razum. Kdor ne

Podaljšanje tretje zveze proti jugu bi se odcepilo od državne železnice Gradec—Fehring pri Feldbachu čez kopališče Gleichenberg proti Purkli; za ta del proge so izvršeni že splošni in podrobni načrti, ki so bili že predmet revizije trase in političnega obhoda. Od Purkle čez Ptuj do Rogatca bi trasa prešla Slovenske gorice ter Haloze, ki na široko in dolgo pogrešajo boljših komunikacij; z železniško progo bi se produktivna in davčna moč prebivalstva v teh krajih zdatno povzdignila; generelni projekti te proge so že gotovi, revizija trase dovršena in se zdaj pripravljajo podrobni načrti.

Zadnji del te proge na Štajerskem bi bila črta Rogatec—Brežice, katere gradnja je življenjskega pomena za bogato sotelsko dolino in mesto Brežice; dotični generelni projekti bodo v kratkem času napravljeni.

V Brežicah prične takozvana kranjska transverzalka, katero je kranjski deželni odbor vzel v svoj železniški program; ta drži od Brežic preko Novega mesta in Postojne do Štanjela; od te se ima odcepiti proga preko Loža, Ilirske Bistrice do Herpelja.

Od Novega mesta proti jugu bi se odcepila dalmatinska proga, katere belokranjski del je že finančno zagotovljen. Podaljšanje tega preko Karlovca skozi Liko ima zgraditi ogrsko-hrvatska vlada. Liška železnica se v Kninu priklapi na obstoječo dalmatinsko državno železnico.

Četudi je vsak posamezni del te proge za lokalni promet velike važnosti, vendar bi južne proge ne mogle izvrševati svoje prometno-politične naloge, ako se jih ne zveže z Dunajem kot središčem države, zvezavši jih z že obstoječo železnico čez Wechsell. Prizadeti deželni odbori so raditega državno upravo zlasti na to opozorili, da je zgradba cele proge ne samo nujna prometna potreba za Štajersko in Kranjsko, ampak tudi za državo in gotovo ne v zadnji vrsti za vojno upravo.

Končno malo podatkov o stroških te proge in anača primera s sedaj opuščeni projektom Dunaj—Brežice—Novi Knin—Split.

V poslednjem času je stala v ospredju takozvana uska železnica, po kateri bi se proga od Brežic dalje izdatno pomaknila proti vshodu, gotovo v veliko gospodarsko škodo naše državne polovice, zlasti dežele Kranjske. Pri tem se gotovo ni dovolj upoštevalo velikih tehničnih težkoč gradbe železnice po dolini Une in najbrže se ni imelo podlage za presojo tega vprašanja. Dolgost proge Dunaj—Brežice—Novi—Split bi znašala 835 km, od katere odpade na ogrsko državno polovico in Bosno 300 km. Železnica po dolini do Knina sama bi bila 182 km dolga. Iz stališča vojaške uprave, zlasti z ozirom na stališče naše mornarice na jugu ima avstrijska linija skozi Kranjsko veliko prednost pred progo po dolini Une, ker preseka proge južne železnice na več točkah ter je večkrat priklopljena na obstoječe proge državnih železnic; na tak način bi se zelo olajšalo vojaško gibanje v slučaju bojnega konflikta, zlasti iz južne Ogrske in Hrvaške z ozirom na velikansko pomnoženi obrat na obstoječih železnicah, zvezanih s Trstom.

Cela proga Dunaj—Brežice—Novo mesto—Split je 930 km dolga. Od te odpade na Nižje-Avstrijsko 101 km, na Štajersko 271 km, na Kranjsko 89 km, na Hrvaško 321 km, na Dalmacijo 148 km; na tej progi

upoštevata teh temeljnih principov vsakega zdravega umskega delovanja, ni znanstvenik, da, nezmožen je za vsako znanstveno raziskavanje, ker ne zna ločiti resnice od zmote. Kdor samovoljno in trdovratno zapušča trdno stoječo tradicijo in njene pridobitve ter išče za svoje trditve novih potov in fundamentov, si sam koplje grob.

Nauk, ki ga je zapisal Goethe — Wilhelm Meisters Lehrjahre, 2. Buch, 9. Kap. — o vzgoji umetnika, velja i znanstveniku:

„Was uns zu strengen Forderungen, zu unterschiedenen Gesetzen am meisten berechtigt, ist, daß gerade das Genie, das angeborne Talent sie am meisten begreift, ihnen den willigsten Gehorsam leistet; nur das Halbvermögen wünschte gerne seine beschränkte Besonderheit an die Stelle des unbedingten Ganzen zu setzen und seine falschen Griffe unter Vorwand einer unbezwinglichen Originalität und Selbständigkeit zu beschönigen; das lassen wir aber nicht gelten, sondern hüten unsere Schüler vor allen Mißgriffen, wodurch ein großer Teil des Lebens, ja, manchmal das ganze Leben verwirrt und zerflückt wird.“

Iz povedanega je razvidno, da ima vsaka znanost in znanstveno raziskavanje gotove meje, katerih ne sme prekoračiti, ako hoče ostati v okvirju prave vede. Znanstvenik nikakor ne sme biti svoboden in popolnoma prost pri razbiranju resnic, hočem reči, ne sme si lastiti pravice, ene vrste resnicam utisniti pečat znanstva, druge kar a limine proglasiti za neznanstvene, znanstveno nedokazane. Trditi in z novimi dokazi osvetljevati in podpirati nasprotje že dokazane resnice, je znamenje tendenciozne samovolje, ne zdravega umskega življenja. Tako so delali stari zofisti, katerih načelo se je glasilo: ton hetto logon kreitto poiein. Svoboda in neodvisnost znanstva in pa znanstvenega raziskavanja obstoje v tem, da se volja vkloni in razum priznava resnico. Nujna in nerazvežljiva vezanost na resnico je življenjskega pomena za znanstvo in znanstveno raziskavanje. „Resnici ne zapoveduje noben človek, nikak človeški interes, nikak ukaz mogotca. Resnici sta podložna papež in cesar.“ O. c. str. 11.

že obstoji 402 km lokalnih in glavnih železnic, katere je treba samo primerno opremiti, dopolniti in ojačiti; 528 km proge bi se moralo na novo zgraditi in sicer 155 km na Štajerskem, 89 km na Kranjskem, tedaj v avstrijski državni polovici skupaj 244 km.

Približna cenitev stroškov ima za podlago deloma že obstoječe proge, deloma javno razpoložene stroškovne proračune generelnih projektov za posamezne linije. Zveza preko Like bi zahtevala ca. 170 milijonov kron kapitala, od katerega bi samo na liško železnico, to je, ogrsko-hrvaško državno polovico odpadlo okroglo 75 milijonov kron. Stroški gradnje novih linij na Štajerskem bi znašali približno 41.3 mil. kron; od tega odpade 6.8 milijonov kron samo za ojačenja, prezidavanja in opremljenja že obstoječih linij. Sedaj opuščena varijanta Dunaj—Brežice—Novi—Split zahteva za zgradbo 156 milijonov kron kapitala; pri tem je Ogrsko-Hrvaška udeležena z 66 mil. kron; delež avstrijske državne polovice pri obeh projektih, bodisi skozi Liko, bodisi via Novi, je tedaj približno enak; pri tem je treba pomisliti, da je zgradba železnice Brežice—Novo mesto v obeh slučajih neobhodno potrebna, ker ima ravno ta proga veliko strateško in seveda tudi narodno-gospodarsko važnost. Po tej progbi se v slučaju vojne vršilo vojaško gibanje iz Ogrske in Hrvaške, neodvisno od preobremenjene glavne linije južne železnice.

Z ozirom na vprašanja električne trakcije so štajerske linije popolnoma pokrite z rekami Lafnitz, Mura, Drava in Sava; tudi hrvaška linija in liška železnica imajo zadostnih vodnih moči; isto velja tudi glede dobave energije za dalmatinsko omrežje.

S tehničnega stališča je treba omeniti, da so proge na Štajerskem in Kranjskem primeroma cene, ker so presekanji kraji v geološkem oziru ugodni; imajo same nove formacije; dela v tleh bi se večinoma vršila v aluviju in diluviju.

Predlagamo:

„Visoka zbornica naj sklene:

Visoka vlada se pozivlja, da naj posveča večjo pozornost zgradbi železniške proge Dunaj—Vzhodno Štajersko—Dolenjsko—Lika—Split (štajersko-kranjska longitudinalna linija) kot novi direktni železniški zvezi središča države z Dalmacijo, s podaljšanjem proge Novo mesto—Štanjel, oziroma Herpelje (kranjska transverzalka) kot novi direktni železniški zvezi središča države s Primorsko; visoka vlada naj pospeši tehnična pripravljala dela, oziroma naj manjkajoča predela takoj započne in čim preje dovrši, potem pa ustavnim potom finančno zasigura ti železniški zvezi.

Gospodarski paberki.

Bosladkorcenejši?

V sladkornem kartelu poka. Pridobivanje sladkorja se v Avstriji dobro rentira in zato se družji kapital ter ustanavlja in razširja sladkorne tvornice in rafinerije. Te pa stavijo večje zahteve kartelu, kateri jim pa noče ugoditi. Zato pa grozijo z razpuščenjem kartela in z prosto prodajo sladkorja. Če pa pride do proste prodaje, potem se lahko upa, da se bodo tako kakor pri petroleju dosegle nižje cene sladkorju. Prodajalci na drobno gledajo na to ruvanje med proiz-

Kakšna je svobodomiselska svoboda? Ali je tako oboževana svoboda in prostost svobodomislecev zares nebrzdana in prosta vseh zunanjih vezi?

Protislovje in nedoslednost sta dve najmarkantnejši potezi na polju svobodomiselskega znanstvenega raziskavanja. „Nebrzdano svobodo“ prostega in neodvisnega raziskavanja je jasno označil znani berlinski profesor Du Bois Reymond. V svojem akademičnem govoru z dne 3. avgusta 1870 je med drugim izjavil:

„Die Berliner Universität, dem Palaste des Königs gegenüber eingetert, ist das geistige Leibregiment des Hauses Hohenzollern.“ O. c. str. 11.

To je trpka resnica in jasna obsodba svobodnega raziskavanja. Meje prostemu raziskavanju naj bi določal vsakokratni vladar! Kakršen vladar, tako tudi „svobodno znanstvo.“ L'etat ce moi bo veljalo tudi na polju znanstva. Na mestu svobode bi zakraljevalo tiranstvo, despotizem, samodržstvo. In to naj je svoboda znanstvenega raziskavanja.

Se jasneje nego Du Bois Reymond je naslikal pojmovanje in umevanje svobodomiselske svobode vseučiliški profesor v Inomestu Schrutka pl. Rechtenstamm. Za znane Wahrmondove afere je pisal v „N. Freie Presse“ z dne 19. marca 1908, „daß es dem Hörer der Rechte nicht gestattet ist, das obligate Kollegium über Kirchenrecht an der theologischen Fakultät zu hören“, sondern er „es an der juristischen Fakultät belegen muß.“

Ta izjava je hkrati jasno govoreče izpričevalo svobodno svobodomiselno zakonodaje. Z drugimi besedami bi se dalo to tako-le izraziti:

Hier sitz' ich, forme Menschen

Nach meinem Bilde,

Ein Geschlecht, das mir gleich sei.

— Dein nicht zu achten.

Wie ich.

Toda ako hočemo stvar prav umevati in oceniti, moramo vprašati tudi po njenem namenu. Kaj je prvotni namen vseučilišča in ali ga tudi dosega?

Vseučilišča so gotovo tudi stolice prostega raziskavanja. Toda njih prvotni namen je izobraževalnega značaja. Obširneje o tem govori dr. Naumann

vajalec popolnoma mirno, kajti oni se ne spuščajo v špekulacije, ker so od kartela sladkorju stalno oboževane cene. Pri sladkorju zasluži prodajalec na drobno jako malo. Če ima srečo, lahko nekaj zasluži, nasprotno pa tudi lahko veliko izgubi, kakor pač padajo ali se dvigajo cene. Prodajalci na drobno se torej ne nagibajo ne na to, ne na drugo stran.

Kartel proglašajo odločno, da je pripravljen, v kratkem času proglasiti prodajo sladkorja za svobodno. Odstopi pa od te namere le pod tem pogojem, če tvornice vse zahteve umaknejo.

Sicer se pa ne smejo ti prepri resno vzeti, kajti pri vsem tem se gre le za kožo tretje osebe, in ta je seveda odjemalec. In raditega se bodele prepričajoci stranki najbrže kmalu sporazumeli.

Akcijska družba za stavbena podjetja.

Vse velike železniške in druge kulturne gradnje so do najnovejšega časa gradile privatne osebe, seveda dostikrat s pomočjo bank in drugih denarnih zavodov. Pa vendar je vsak podjetnik varoval svojo samostojnost.

Toda vedno bolj in bolj so se začele banke vrtati v razna podjetja, tako da je tudi finančno dobro podprt podjetnik podlegel premoči kapitala. Pač pa je kapital pridobil poprej samostojne podjetnike na svojo stran in jim podelil mesto kakega svetovalca. Tako je tudi Union-banka ustanovila akcijsko družbo za stavbena podjetja in glavno zborovanje se je vršilo te dni. Kot nadzornike in svetovalce je sprejela nekaj renomiranih stavbenih tvrdk. Družba razpolaga s kapitalom 2.000.000 K.

Starostno zavarovanje na Angleškem.

Iz poročila, ki ga je podal v angleški zbornici državni tajnik finančnega ministrstva Mr. Holhouse, se razvidi, da je znašalo število oseb, ki so uživale starostno zavarovanje v preteklem letu, 740.000. Stroški so znašali 9% milijona funtov sterlingov (228 mil. kron) in se pričakuje, da bo v tekočem letu narastlo število oseb za 200.000. Seveda bodo tudi sorazmerno narastli stroški približno za 2.6 milijonov funtov sterlingov (62 milijonov kron), tako da bodo znašali skupni stroški 12.7 milijonov funtov sterlingov (305 milijonov kron). To je taka ogromna svota, da je celo za angleški budget prevelika. Seveda se jo bo skušalo pokriti z novimi davki in dokladami, ki pa bodo zalele le imovitejše sloje.

Politični pregled.

Delegacije.

V torkovi seji je bil sprejet bosanski kredit. Zanimiva je bila izjava barona Buriana glede bosanskih in dalmatinskih železniških zvez. Potrdil je stališče ogrske vlade, ki se v zadevi dalmatinskega projekta zavzema za liško železnico.

V sredo dne 1. t. m. je pričel plenum z obravnavo mornariškega kredita. Ne gre se tukaj le za ogromne svote, temveč tudi zato, ker so Ogrji od mornariške uprave, pod grožnjo, da drugače ne glasu-

v svoji knjigi „Die deutschen Universitäten“, katero sem ocenil na tem mestu že lansko leto. Univerze so pred vsem učilišča in izobraževališča, visoke šole. Vseučiliški profesor ne posveča svojih duševnih sil in moči le znanstvenemu raziskavanju, on je v prvi vrsti učitelj. Kot učitelj ima namen podajati svojim poslušalcem ono znanstveno strokovno izobrazbo, ki loči posamezne poklice in izobražene stanovne: zdravnike, duhovnike, sodnike in vzgojitelje mladine. Vse te stroke so praktičnega, učno-izobraževalnega značaja, odgovarjati morajo potrebam in interesom v državi bivajočim stanovom.

Zato se tudi večina vseučiliških akademikov ne more posvetiti prostemu znanstvenemu delu in raziskavanju, ampak si skuša prilastiti ono potrebno strokovno znanje, ki ga usposablja pri izvrševanju nje-govega poklica.

Značilno so v tem oziru besede Jurija pl. Hertling, vseučiliškega profesorja v Münchenu.

„Jaz dvomim“, piše, „da bi zrl profesor, kojega dolžnost je predavati državno pravo, svojo nalogo v tem, da napolni svoje poslušalce z duhom raziskavanja in z iskanjem resnice. Neizogibna bi bila katastrofa pri izpitu za kandidate, ki bi le iz tega namerne obiskavali predavanja in bili tudi prešinjeni od prepričanja, da ne sme biti svoboda raziskavanja omejena po kakršnikoli patentirani resnici.“ O. c. str. 15.

Te realno praktične potrebe in naloge vseučilišča ne izpremeni nobena teorija. Nasprotno, globlji vpogled in vsestransko razmotrivanje te praktične strani nam podaje in razodeva meje, v katerih se mora gibati prostost vseučiliškega profesorja v pouku. Ogledimo si to realno praktično stran še v luči verske tolerance in konfesionalne spravljivosti.

Naši nasprotniki kaj radi govore o konfesionalnem miru in verski toleranci. Država, katere prebivalstvo zastopa različno svetovno naziranje in pripadajo različnim veroizpovedanjem, mora skrbeti za ohranjenje verskega miru. Pri tem se seveda misli in naperja puščice edino-le katoliški religiji. Svobodomiselne lože naj bi se prosto gibale, kovale zarota zoper cerkev, preroditeljico človeštva, a cerkev naj

jejo za mornariški proračun, izsilili tajno pogodbo, v kateri so detajlirano naštetih vsi predmeti, ki se morajo dati v delo ogrski industriji in sicer za celih 132 mil. kron.

Zato se je ogorčenje med opozicionalci proti upravi povečalo in obenem tudi nasprotje med njimi in Aehrenthalom. Iz Budimpešte so celo prihajale vesti, da se pripravlja obstrukcija čeških strank.

V četrtkovi seji je poročal delegat dr. Kozlovski kot vojni referent o vojnem proračunu, ki prekorača lanskega za 99.8 mil. K. Tekom debate se kontragovornik Udržal v imenu agrarne stranke pritožuje, da vojna uprava namenoma zanemarija agrarne interese.

Delegacijski dne.

Pri delegacijskem dneju dne 28. t. m. je cesar ogovoril med drugimi delegate Tresiča, Fona, Kravara in južnoštajerskega Nemca Markhla. Kako sodi cesar o duševni kvaliteti delegata Markhla, se razvidi iz vprašanja, ki ga je stavil na njega, namreč kako se strelja na Štajerskem proti toči. Z delegatom Fonom je govoril cesar o razmerah na Goriškem, z delegatom Tresičem pa se je razgovarjal o vprašanju dalmatinskih železniških zvez ter izrekel upanje, da se to vprašanje skoro reši, kar je vzel delegat Tresič z veseljem na znanje. Splošno se je opazalo, da cesar zelo dobro izgleda kljub rahlemu prehlajenju, katero je pri njem opaziti.

Državni zbor.

Prihodnja seja državnega zbora se vrši dne 8. marca. Na dnevnem redu je kot prva točka poročilo o Pernerstorferjevem predlogu za spremembo društvenega zakona. Proračunski odsek je sklican na ravno ta dan in bo pričel razpravljati o proračunu za leto 1911. V plenarni seji dne 9. t. m. bo zahteval finančni minister trimesečni proračunski provizorij.

Francoska kriza.

Listi poročajo, da se je novi francoski kabinet sestavil tako-le: predsedstvo in notranje Monis, justica Perrier, zunanje Cruppi, vojaštvo Berteaux, mornarica Delcasse, naučno Steeg, javna dela Dumont, trgovina Masse, poljedelstvo Pams, socialne zadeve Boncour. Izključene pa še niso kake spremembe. Sestava ministrstva se vrši v radikalnem, proticerkvenem duhu in se zopet bližajo kombistični časi. Politično najbolj markantna osebnost v novem kabinetu je Delcasse, poznat po svoji protinemški politiki. Nemški listi že jadikujejo, češ, da se bo zopet inavgurirala politika izoliranja Nemčije.

Hrvatje na Reki

nastopijo pri državnozbornski volitvi po pokojnem dr. Mailänderju samostojno s svojim kandidatom na hrvaškem programu. V kratkem izide tozadevni oklie na hrvaške volilce.

Ante Starčević.

V torek dne 28. februarja je minilo petnajst let, odkar je zatisnil oči hrvaški voditelj Ante Starčević. „Hrvatsko pravo“ od dne 28. februarja prinaša zbog tega zanimiv uvodnik, v katerem se spominja bojev, ki jih je imel Ante Starčević in naševa tudi njegove zasluge.

bi skrbela med svojimi podaniki za vzdrževanje in ohranjenje verske strpljivosti.

Tudi v tem oziru prednjači vseučiliška mladina in tako onečašča almo mater in njene učne stolice, katerih naloga je: „služiti resnici in edinole resnici brez predsodkov, brez zmešnjavih predpoklad.“ O. c. str. 24.

O svobodomiselnih nedoslednosti v pojmovanju in vdejtvojanju miroljubne strpljivosti na vseučiliških nam govore nekatere zanimive izjave vseučiliških pedagogov in učne določbe raznih držav.

Berolinski vseučiliški profesor Paulsen meni, da sme katoliško prebivalstvo v provinciji, ki je po večini katoliško, že po naravnem pravu zahtevati, da mu predava na vseučilišču zgodovino mož, ki je po svojem rojstvu in vzgoji katoliškega mišljenja. V taki upravičeni zahtevi nikakor ne vidi napada na svobodo znanstva, taka zahteva je le priznanje dejstva, da kaže zgodovinski razvoj, premoten in opazovan z različnega stališča, tudi različno podobo.

Ko se je izvršila spojitve vseučilišč v Frankfurtu in Breslavu dne 3. avgusta 1811, je dejal saški kralj med drugim:

„Uebrigens soll zur Beruhigung Unserer katholischen Untertanen der Lehrstuhl der eigentlichen Philosophie doppelt, mit einem katholischen und protestantischen Lehrer, besetzt sein.“

Enako določbo vsebuje ustanovna listina za vseučilišče v Bonnu z dne 18. oktobra 1818, kateri se je dne 1. septembra 1827 pridružila neka določba o cerkvenem pravu. Ko so dobili leta 1847 tudi židje prost dostop do vseučiliškega katedra na medicinskem in filozofskem oddelku, je oddal svoj votum tudi profesorski kolegij na popolnoma protestantski univerzi v Königsbergu pod pogojem, da se brani in varuje enakopravnost katolikov, protestantov in judov. O. c. str. 19.

To je kratka označba svobodnega raziskovanja in svobode, kakor jo pojmuje in vdejtvojuje svobodoljubno svobodomiselnostvo. Svobode in prostosti nihče bolj ne tepta in vklepa v verige, kakor svobodno svobodomiselnostvo. Dogodki v Krakovu potrjujejo resnico: po njih delih jih boste spoznali.

Raznoterosti.

Vabilo. Obrtnike, gostilničarje in trgovce vabimo, da si naroče naš list in v njem pridno inserirajo. List stane na mesec 1 K.

Duhovniška vest. Zupnijo pri Mali Nedelji je dobil častiti gospod Josip Kolarič, dosedaj župnik pri Sv. Miklavžu nad Laškim.

Umrl je včeraj v Gradcu v bolnišnici usmiljenih bratov gospod Anton Pintarič, kaplan v Rušah v 45. letu svoje starosti. Rojen dne 19. jan. 1866 pri Sv. Tomažu blizu Ormoža, v mašnika posvečen dne 25. julija 1891 v Mariboru, je služil kot kaplan pri Sv. Urbanu pri Ptuj, pri Sv. Lovrencu ob koroški železnici, v Makolah, v Ponikvi, in od leta 1901 do sedaj v Rušah. V svojih prostih urah se je ranjki bavil veliko s slikarstvom in rezbarstvom, ter je ustvaril prav čedne stvari. Napravil je več tabernakeljev in križev. Za razne društvene prireditve je pa vedno rad naslikal kulise in drugo potrebno. R. i. p.

Luegerjev smrtini dan. Dne 10. marca bode preteklo leto, odkar je zatisnil oči dr. Lueger. Ta dan bode nadškoj dr. Nagl v Stefaňovi cerkvi bral slovesno zadušnico. Po zadušnici bodo župan in drugi ovenčali Luegerjev grob. Mestnemu zastopu se bode vpsal predlog, postaviti Luegerjev spomenik pred magistratom. Tudi se bode predlagalo, da bi mestni zastop k nabranim 300.000 K za spomenik prispeval jednako svoto.

Foggazzaro umira. Kakor poročajo listi, je stanje znanega italijanskega romancierja skrajno nevarno. Podvreči bi se bil moral operaciji, toda bolezen se je tako poslabšala, da so morali operacijo opustiti.

Iz seje Jugoslovanske Strokovne Zveze dne 28. februarja 1911. Od zadnje seje dne 2. januarja 1911 je pristopilo J. S. Z. 249 novih članov. Skupin, oziroma plačilnic ima danes J. S. Z. 31. Od zadnje seje sta se ustanovili dve skupini v Ljubljani, nadalje ena v Gorici, Tržiču, Podgori, Št. Andreju in Vrtojbi pri Gorici. Pisarna je rešila meseca januarja in februarja letos 441 vlog. Nadalje se je razpravljalo o podrobnostih, ki se tičejo delavskega tečaja, ki bo, kakor znano, od 5. do 12. t. m. v Ljubljani.

Delavski tečaj. V pondeljek dne 6. marca se začne v Ljubljani celtedenski delavski tečaj. Udeleži se ga lahko vsakdo. V nedeljo je v Rokodelskem domu ob 6. uri zvečer pozdravni večer. Kakor slišimo, se je ravno iz Štajerske javilo le majhno število udeležencev. To se še lahko popravi. Vsak udeleženec dobi stanovanje in hrano brezplačno, vsled tega je ravno finančna stran tečaja za udeležence zelo ugodno rešena. **Iz vsakega delavskega kraja** bi se naj vsaj par delavcev oglasilo za Ljubljano. Kdor pride k tečaju, naj se javi v pisarni Jugoslov. Strokovne Zveze, ki posluje v hiši Zadrugne zveze, Dunajska cesta št. 32, I. nadstropje, blizu južnega kolo-dvora.

Vzorno gospodarstvo. Učitelstvo, ki podučuje na obrtnih nadaljevalnih šolah v Gradcu, je dobilo za mesec februar namesto plače obvestilo, da se ne more izplačati remuneracij, ker je v blagajni suša. Nemški listi zvrčajo vso krivdo na obstrukcijo v deželnem zboru in se delajo ogorčene. V resnici pa stvar ni taka. Vso krivdo nosi le graška mestna občina, ki ima radi lahkomišelnega gospodarstva prazno blagajno in ne more izplačati svojega vsakoletnega prispevka. Kako je vsa stvar iz trte izvita in ima namen samo hujskati proti Slovincem, se razvidi iz tega, da se bodo remuneracije izplačale dne 5. ali 6. marca, kakor poročajo ravno ti nemški listi. Sicer pa nas Spodnje-Štajerce-Slovence zelo malo zanima, če Štajerski Nemci ne morejo vzdrževati svojega nemškega šolstva. Bi bili prej vestnejše gospodarili in ne metali milijone skozi okno, pa bi ne bila prišla dežela na rob propada in blagajne bi ne bile prazne. Vse se maščuje, tudi nemška ošabnost in pa krivičnost!

Izseljevanje. Na občenem zboru vseh S. K. S. Z., ki se je vršil pred par leti na Koroškem, se je sicer sklenilo, da se naj po naših izobraževalnih društvi ustanovijo odseki za zasledovanje izseljevanja in preseljevanja, toda ne vemo, ali se je to sploh kje zgodilo ali ne. Vendar bi bilo to nujno potrebno, ker se moramo za izseljence brigati, če hočemo, da se nam narodno in versko ne izgubijo. Prosimo torej društva iz narodno-obrambnega stališča, da uvedejo take odseke ali pa da nam nemudoma in redno poročajo imena in kraj domačih izseljencev. Naš trud, da najdemo stik s slovenskimi kolonijami, bo ostal brezvspešen, ako nam naša društva po deželi v tem oziru ne gredo na roko. Podatki se pošiljajo na S. K. S. Z. v Mariboru.

Železnica Smartno na Paki—Gornjičgrađ. V soboto dne 5. t. m. ob 12. uri opoldne vodita poslanca gospoda dr. Verstovšek in dr. Benkovič deputacijo radi železnice Smartno—Gornjičgrađ k železniškemu ministru. V deputaciji so gospodje: Turnšek mlajši iz Rečice, dr. Goričar iz Mozirja, notar Drukar iz Gornjegagrađa in odposlanec ljubljanskega kapitlja.

Liberalne laži. Radi narodnega izdajstva svojega soustanovitelja notarja Stupica v Št. Lenartu je vsa Narodna stranka na nogah, da izbriše ta madež. Najbolj seveda kriči isti, ki mu je naša stranka svoječasno prizanesla zaradi falzificiranja podpisov. Ker se jim lažnjivi naval na Roškarja ni posrečil, hodijo sedaj po Slov. Bistrici, Slovenjgrađu in Konjicah okoli, da bi našli svojemu Stupici sorodne du-

še. In našli so jo. Ta ubog človek, po katerem zdaj padajo liberalni udarci, je slovenjgraški svečar Günther. Njegov greh: mestno odborništvo. Kako smešni so naši liberalci! Vsakdo ve, da je gospod Günther Nemec, da tega nikdar ne taji, a da priznava in podpira vse slovenske zahteve po pravici in enakopravnosti.

Delajmo kakor nasprotniki! Slovenski socialni-demokratje hočejo izdajati lasten delavski dnevnik. V svojem glasilu „Rdečem praporu“ sedaj že v drugič razpravljajo o nujni potrebi takega dnevnika in trde, da vlada med zavednim delavstvom toliko zanimanja, da bo treba in mogoče misel dnevnika vresničiti. Če čitamo take novice, nas je sram. Komaj v poštev pride socialna demokracija med Slovenci in vendar je med priprostimi delavstvom toliko požrtvovalnosti, da še voditelji upajo misliti na izdajanje dnevnika. Kako ogromne so množice, ki stoje v taboru V. L. S., ali specielno tukaj na Štajerskem pod praporom S. K. Z. in vendar je napredek našega časopisja malenkosten. Naš list izhaja samo trikrat na teden in je temu primerno tudi po ceni, a vendar je še mnogo odličnih naših mož, ki ga nimajo, je še premnogo gostilen, trgovin in obrtnikov, ki živijo od grošev našega ljudstva, kjer ga ne najdemo. Premalo ponosa, premalo samozavesti je v nas. Bojimo se vsake žrtve in nič ne skrbimo, da bi se naše ideje poglabljale, da bi tudi na zunaj lahko povsod pokazali na svojo moč. Učimo se od nasprotnikov in delajmo z vsemi silami za naše časopisje! „Straža“ ne sme manjkati v nobeni zavedni slovenski hiši. Od mednarodnih sodrugov se vendar ne bomo dali osramotiti. Povsod na agitacijo za naš list, ki stane do konca leta samo še 10 kron.

Seja odbora S. K. S. Z. V včerajšnji (dne 2. t. m.) seji se je sklenilo imenovati za posamezne dekanjske odbore revizorje, katerim se bodo potem razposlale tozadevne tiskovine, da bodo izvršili revizijo naših društev, ki je za razvoj našega društvenega življenja postala nujno potrebna. Določi se, da se vrši občini zbor S. K. S. Z. dne 30. t. m. ob 3. uri popoldne v Mariboru. Vsa včlanjena društva, ki še niso naznanila svojih novih odborov centrali, se poziva, da to store. Če bi pa kako društvo mogoče še ne imelo občnega zbora, se opozarja, da stori to takoj, ker drugače bi znala delati politična oblast sitnosti. Rešilo se je tudi več prošelj društev na meji za podporo. Po seji odbora se je sestel odsek S. K. S. Z., ki ima nalogo zapričeti protizganjarsko akcijo. Po daljši debati se je za enkrat sklenilo sledeče: 1. Na vse občine in na odličnejše naše somišljenike se bo razposlal cirkular s pozivom, naj nastopajo vedno proti podeljenju novih žganjetočnih koncesij. Če oblast preko občine koncesijo podeli, naj se obrne na poslance. 2. Poskrbi naj se, da bodo prišle v splošno znanje postavne določbe in naredbe glede žganjetočev, da se potem lahko vse nerednosti in vsako izrabljanje naznani. 3. Na vsa glavarstva in na namestnijo se odpošlje od poslancev podpisane memorandume, v katerem se poziva oblasti, da ne dovolijo novih žganjetočev in izumrlih koncesij ne prenašajo. 4. V naših listih se naj otvorijo stalne, protiškopsarske rubrike.

Podržavljenje železnice Celje—Zeltweg. Železniško ministrstvo je uvedlo obširne poizvedbe, ki se tičejo podržavljenja te proge. Kakor znano, je poslanec dr. Benkovič pred kratkim časom v državnem zboru stavil tozadevni predlog. Železniško ministrstvo zbira gradivo, da more zavzeti stališče napram temu predlogu. Podržavljenje bi vsekakor izdatno izboljšalo prometne razmere na tej železnici, sestoječ iz treh prog, ki ima vsaka drugega lastnika. Tudi bližajoča se gradnja državne železnice Polzela—Kamnik sili na rešitev tega vprašanja.

Hrvaškega letošnjega palestinskega romanja se udeleži tudi pisatelj in župnik Ivan Nepomuk Jemeršič, ki bo potem celo romanje opisal, kakor je izdal tudi knjigo „Hrvat v Lurdu.“ Glavni vodja romanja bo frančiškan o. Kaiser.

K volitvam pri Sv. Lenartu v Slov. gor.

Zasluzen odgovor. Iz Št. Lenarta v Slov. gor. se nam piše: Katoliško politično društvo za sodni okraj Sv. Lenart je imelo zadnji torek dne 28. febr. redno sejo, v kateri se je med drugim tudi enoglasno sklenilo, da se protestira proti nesramnemu in lažnjivemu pisarjenju o šentlenartških občinskih volitvah v „Slovenskem Narodu“ z dne 25. svečana 1911, v katerem predbaciva neki dopisnik našim možem, da bi oni zakrivil, da niso Slovenci zmagali pri občinskih volitvah ter naravnost podlo napada našega državnega in deželnega poslanca gospoda Roškarja in gospoda dr. Tipliča. To nesramno in lažnjivo pisarjenje se tem bolj obsoja, ker je ravno katoliško-narodna stranka storila vse korake za zblizanje in za skupno delovanje obeh slovenskih strank pri Sv. Lenartu v Slovenskih goricah, a ravno ti dopisi so jasni dokaz, da liberalcem ni za resno delo. Vidi se samo, kako liberalci hladnokrvno in zlobno žrtvujejo koristi celokupnega naroda, če je treba oprati liberalnega zamorca. Živijo strankarstvo, narod naj vzame vrag!

Se: Liberalna poštenost. Znani šentlenartški dopisnik v „Slov. Narodu“ z dne 25. februarja je zopet enkrat pokazal svoj pravi značaj. „Če si kaj sam

zakrivil, ne pripoznaj, ampak hitro koga drugega osumi! Tako so tudi edino „klerikaleci“ baje krivi, da Slovenci niso zmagali pri zadnjih občinskih volitvah v St. Lenartu v Slovenskih goricah, ter v dolgozveznih člankih blatijo in osebno napadajo našega gosp. poslanca Rožkarja, kateri je baje ta velik greh storil, da ni šel on za okrajno hranilnico volit, ker je bil bolan. Njemu v obrambo bodi povedano, da je že pri hranilnični seji bilo sklenjeno, da bode za hranilnico volil bodisi g. Rožkar, ali pa g. Vogrin; ker je prvi bil bolan, je potem volil gospod Vogrin. Torej tukaj že ne drži! Kar se pa osebnih napadov na gospoda dr. Tipliča tiče, ki je vendar popoldne svojo dolžnost storil, kajti on je prvi oddal svoj glas v II. razredu, a ves čas volitve v III. razredu pa je še bil celo volilni komisiji, da si ga je čakal voz k bolniku že od 8. ure zjutraj, so nam naravnost nerazumljivi! Kaj ko bi dotični dopisum vendar le raje advokata dr. Goriškega nekoliko za ušesa prijel, kateri nam je že skozi dve leti vedno zatrjeval, da se bosta gospod Aubl in gospa Aubl volitev držala, in ki je še 10 dni pred volitvijo obljubil, da bo Kranjca, ki ima glas v II. razredu, pridobil za nas, a v resnici ni storil niti koraka v tej zadevi, ter so seveda karti vsi očitno z Nemci glasovali. Mi smo bili toliko tolerantni, da smo molčali o ljubimkanju liberalne stranke z Aublovo gostilno, ker smo res pričakovali, da bodo imeli liberalci toliko vpliva ter pridobili vsaj dva glasa. Toda zmotili smo se, kakor smo se že v marsičem pri liberalcih zmotili. Sodbo o liberalni poštenosti naj si napravi pa vsak sam!

Sv. Lenart v Slov. gor. Volitve. Imamo li na tukajšnji c. kr. sodnji in c. kr. davkarji katerega slovenskega uradnika? Imamo je, ali ti gospodje so samo Slovenci na potrpežljivem papirju. V nasprotni tabor si sicer res ne upajo, ali nemškutarjev se pa boje tako, da le med štirimi stenami precej izolirane sobe lahko z njimi o narodnih rečeh govoriš. Tu pa tam zahajajo tudi v veselo slovensko družbo. Ako pa se bližajo zelo važni dogodki, n. pr. volitve, ali ako slutijo, da se namerava od Dunaja na Spodnji Štajer odpeljati vlak z odklikovanj, potem se naš gospod zabubijo in ne vidiš jih več. Z zavlačevanjem občinskih volitev nam je šla tržka občina precej na roko. Upali smo močno, imenovani dunajski vlak bo pred volitvami prisopihal v naše kraje in buba se pretrga. Ker pa vlaka le ni bilo, so nas slovenski c. kr. uradniki v odločilnem trenutku zapustili in propadli smo na celi črti. Rekli bodo sedaj, da bi tudi propadli, če bi nam prišli na pomoč. Gospodje, besede mičejo, vzgledi vlečejo. Kako naj bo navaden volilec navdušen, ako mu gospodje, ki hočejo sicer igrati prve gosli, dajejo tako slab vzgled. Navdušenosti volilcev si ne bomo vzgajali, ako v „zgornjih 10.000“ vlada bojazljivost, neodpustljiva mlačnost, ako naši generali zaženejo svoje orožje v koruzo ter se v odločilnem trenutku poskrijejo. Posledic teh slabih vzgledov ne čutimo samo zdaj, ampak čutili jih bomo tudi pri bodočih volitvah. Solze so mi stopile v oči, videč živahno volilno gibanje na nasprotni strani. Bolniki so zapuščali svoje postelje, nošala so bila pripravljena za smrtno bolne, da jih preneso, ako potreba, na voliše; posilnemški obrtniki in trgovci se niso ustrašili gmotnih izgub, katere bodo imeli vsaj nekaj časa — Slovenci namreč hitro pozabijo na dobljeni udarec, pa tudi na geslo svojih k svojim, naši merodajni volilci — uradniki pa ostanejo brez vsakega posebnega vzroka hladnokrvno doma. Se je li čuditi, ako navadnemu človeku, spadajočemu v krog pod „1000“, v takih trenutkih zavre kri, ako krčevito stiska svojo pest ter da svojih, do skrajne meje napeti razburjenosti na ta ali oni način prevéč duška? Se je li čuditi, ako tak človek, če že ne nezvest svojemu narodu, končno v narodnem oziru zelo mlačen postane, češ čemu se bom jaz razpostavljaj, čemu si nakopaval potrebno sovraštvo, med tem ko se nekateri naših generalov in nadoficirjev v najhujšem boju z janičarji ali poskrijejo, ali pa v obči smeh in sramoto z borišča ubeže. Pa dragi nam volilci, ki ste se dne 21. svečana 1911 pogumno zbirali okrog slovenske zastave, ne obupajte! Imamo še nekaj zvestih generalov, kateri so do zadnjega trenutka vstrajali na usodepolnem bojišču, katerega tudi niso zapustili, ko so sovražni janičarji s svojim nepoštevanim orožjem, z Muhičem, s sleparijo, z žuganjem, z lažmi, z umirajočimi, katerim je zdravnik Baldek dal dovoljenje, da smejo na voliše, zavratno napadli zadnje naše čete in jih premagali. Kaj poreče k tem lumparijam c. kr. državno pravdnštvo? Naših zvestih generalov se oklenimo in ako Bog hoče, bo pri bodočih volitvah našim janičarjem za zmikaj odklenalo. Pravica bo in mora zmagati.

Sv. Lenart v Slov. gor. Pri občinskih volitvah dne 21. svečana smo propadli. Malo manj politične goljufije od nemškutarke strani, malo več agitacije in značajnosti od slovenske strani, in bila bi dva razreda, I. in II., naša, in s tem staro nemškutarško gnjezdo razdrto. Vsaj 1. razred bi bil lahko naš, ko so bile vendar ravno tu okoliščine tako ugodne. Usoda sama nam je takorekoč pripravljala pot do njega, ko je poslala, sedaj že rajnemu, Vincencu Sarnitz, bolezen, da ni mogel na voliše. A vsled politične neznačajnosti, da ne rečemo, narodno-političnega izdajstva, nekdanj hudo liberalnega notarja Stupice, izgubili smo

vse. Nemškutarji, dobro vedoči za njegov značaj, so ga pridobili na svojo stran, poslali so mu tik pred začetkom volitve pred hišo voz, in odpeljal se je „slovenski Kranjce“ med navdušenim hajljanjem in ploskanjem zvutih „fünfarjev“ namesto na voliše, k Sv. Trojici na „špancir“. Obsoja ga vsak, celo poštenci Nemci sami. Torej zmagali so po njegovi milosti posilnemci. In slavili so to zmago pozno v noč pri vinu in pivu s hajljanjem in huronskim vpitjem. Tudi nemški učitelj Reinl II. razreda nemške šole se je „lūšno“ imel med zmagalet do pozne noči. Vračajoč se domov, je rabil kamenje, ki so ga orožniki deponirali pri tukajšnji sodnji. Namesto lavorjevega venca in častnega občanstva v naši občini dobil bo g. Reinl nekaj dni zapora.

Štajersko.

Mariborske novice.

Svečarsko obrt g. Dufeka v Viktringhofovi ulici 30 (glej inserat!) je prevzel njegov nečak g. Duchek. G. Dufek je bil vedno vesten in pošten obrtnik. Upamo, da bo znal tudi njegov naslednik varovati dober glas in ugled tvrde ter ga zelo priporočamo.

Slov. gledališče v Mariboru. Na željo občinstva, naj bi se uprizorila, zopet kaka nova narodna igra, se je odločilo Dramatično društvo igrati v nedeljo, dne 5. marca ob 8. uri zvečer Rozmanovo narodno igro: „Testament“. „Testament“ je dramatisiran, obče znan Kersnikov roman enakega imena in poleg „Rokovnjačev“ ena najlepših domačih iger. Upamo tedaj, da bo izredno ugajala. Po tej igri se vršijo, z ozirom na slabo gmotno stanje društva, le še dve predstavi, in upamo, da bode slavno občinstvo vsaj nekoliko upoštevalo naš položaj in z boljšim uspehom pomagalo društvu zopet na noge, to tem bolj, ker bo moralo Dramatično društvo le po obisku zadnjih teh predstav sklepati glede števila uprizoritev za prihodnjo sezono. Gotovo je že danes, da se tri predstave na mesec prihodnje leto ne bodo vršile, ako boste mogoči dve na mesec, bodo pokazale prihodnje predstave. Ako bodo tedaj tudi te predstave pasivne, se ne bode moglo igrati več ko enkrat na mesec, kar bi za Maribor pač ne bilo častno. Toda sila kola lomi in zgoditi se bo moralo eventuelno tudi to. Tedaj malo več zanimanja za naše narodno gledališče!

Maribor. 30letna Magdalena Šparovec, ki je bila že ponovno kaznovana in ima tudi prepovedan povratek v mesto Maribor, je v ptujski bolnišnici pokradla več stvari in je bila v Mariboru aretovana.

Maribor. 22letni Štefan Rossmann, sluga v hotelu Meran, je večkrat ukradel plačilnemu natakarku iz miznice denar. Na pepelnico so ga pa pri tatvini zasačili in zaprli. Pripoznal je, da je tudi dosti vina pokradel.

Maribor. Pri prihodnjem porotnem zasedanju pridejo v obravnavo sledeči slučaj: 13. marca: J. Klobasa, zavraten roparski umor, predsednik Vovšek; 14. marca: Karl Rabič in Avgust Aistrich, tiskovna pravda, predsednik Perko; 15. marca: Anton Zavadič, tiskovna pravda, predsednik dr. Fraidl; 16. marca: Franc Rakovič, Franc Letonja in Franc Pečnik, tiskovna pravda.

Maribor. V četrtek zjutraj je prišla prva pošiljatev argentinskega mesa v Maribor, in sicer 10.000 kg. Jutri, v soboto se bode meso že prodajalo.

Maribor. V četrtek dopoldan je šel stražnik Deutschmann v trgovino Kūhar v Tegetthoffovi ulici; pri tem se je spohtaknil na stopnici in tako nesrečno padel, da si je zlomil levo roko.

Politična ekspoziura v Slovenski Bistrici. Mariborsko okrajno glavarstvo zahteva, da se ustanovi v Slovenski Bistrici politična ekspoziura, in sicer radi mnogih skupnih uradnih zadev, ki se morajo sedaj obravnavati deloma tukaj, deloma pa pri sodišču v Slovenski Bistrici.

Ptujske novice.

Občinski zastop na Bregu pri Ptujju je vložil na trgovsko ministrstvo prošnjo za poštni urad. Bi bilo potrebno, ker je velik trgovski promet.

Ptuj. V 4. števil. „Slov. Naroda“ vabi ženska podružnica Ciril-Methodov družbe, ki stoji pod strogim komandom znane liberalke, na zabaven večer v nedeljo, dne 5. marca s sledičim vspešnim: 1. Govor g. I. Prekoršeka; 2. uprizoritev Meškove tridejanke „Mati“; 3. prosta zabava in ples. — Kako pride ta krasna drama v ta program? Komentarja ni treba. Dosedaj tukajšnja slovenska družba v postu ni prirejala plesov; ali hočejo imitirati nemško mestno klico?

V Ptujju je umri predvčerajšnjim 28. II. vpkoleni sodnik dr. Viljem Teltschik, v starosti 43 let.

Blamirani Nemci. V „Marburgerci“ od 2. t. m. je zapel neki Tr. — ako bi ta začetek nekoliko izpolnili, bi se bržčas uresničil rek: nomen est omen — pesem zahvalnico, češ, da sta č. g. Pšunder in Jager prestavljena iz Ptujja. Prezgodnje veselje. Zaplan-kani ptujski dopisnik spravlja preč, g. Pšundra še vedno k Mali Nedelji, čeravno bo prišel tja č. g. Kolarič. Za č. g. Jagra pa najbrže ne ve, kam bi ga dal, ko v Lembahu dveh župnikov vendar ne rabijo. Plemenita nemška duša si pa gotovo želi, da bi prišel č. g. kaplan na luno. Kakor je videti, bo končni efekt nemško-protestantovske gonje velika blamaža, ker vendar ne gre, da bi ljudje ala Ornig. Plachki prestavljali katoliške duhovnike.

Celjske novice.

Detomor. Na neko ovadbo, da je dekla Marija Radič porodila v Celju in otroka odstranila, se je začelo preiskavati. Pri zaslišanju je Radič pripoznala, da je vrgla otroka v stranišče, kjer so ga tudi našli. Radič so zaprli.

V zadnji številki smo poročali, da je delavec Florijan Benko ubil svojo mater. Sedaj je pa sodniška obdukcija dognala, da je rajna Benko močno pijana padla sama v vodo in utonila.

Celje. Jožef Pointner, potepuh, je ponaredil neko spričevalo dunajske elektrarne v delavski knjigi z namenom, da bi dobil na delavskem oskrbovališču hrano in stanovanje. Sedaj so pa ponaredbo spoznali in so ga zaprli. Svoj namen je pa še vseeno dosegel.

Celje. Dne 1. marca je umrla gospa Neti Bevk, rojena Žimnjak, soproga ravnatelja c. kr. realke v Idriji. Bila je stara 35 let. N. v m. p.!

Celje. Dne 24. februarja je poslal nek živinski trgovec nekega fanta menjat 20kronski bankovec. Fant pa ne bode len, jo je urnih krač pobrisal. Toda stražnik je imel še urnejše noge in ga je prijel. Lahko mogoče je, da je ta fant kaj v zvezi z roparskimi napadi, ki so se dogajali zadnji čas v celjski okolici.

Celje. Tukaj se je hotel te dni neki, v Celju dobro poznani gospod, obesiti, pa mu je žena pravčasno proti njegovi volji podaljšala življenje, ker je zapazila njegovo namero. Najbrže ji ne bo hvaležen.

Ljutomerske novice.

Slov. pevsko društvo v Ljutomeru uprizori v nedeljo, dne 5. in 12. t. m. veliko narodno igro v 5. dejanjih, „Rokovnjači“. Po Jurčič-Kersnikovem romanu spisal Fran Govekar. Dvorana gospe Ter. Kukovec. Začetek ob 5. uri zvečer. Vstopnina: Sedeži 1 K 20 vin., 1 K, 80 vin., 60 vin.; stojišča 30 vin. Čisti dobiček je namenjen v nabavo društvenega glasovirja. Uljudno vabi — odbor.

Nevihla. Pretečeno nedeljo, dne 26. svečana smo imeli v Ljutomeru hudo nevihto z viharjem, bliskanjem in grmenjem ter nalivom. Najstarejši ljudje ne pomnijo tako zgodnje nevihte.

Trboveljske novice.

Trbovlje. Letos je tukajšnje županstvo pustnim maskeratom pokvarilo vse veselje. Že na pustno nedeljo je resni mož, z mečem ob strani, trikrat javno oklical, da bo v pustnih dnevih vsaka maska, ki se javno pokaže, aretirana. Pomagalo je! Vse štiri dni je vladal lep mir. Ta nastop županstva je hvalevreden. Naj bi se le vselej in povsod, tudi pri drugih županstvih, enako postopalo, pa bi se zaprečila marsikatera nerednost in neprijetna posledica pustnih šem, ki navadno s svojim nastopom le to dosežejo, da ima pozneje z njimi opraviti sodišče.

Drugi kraji.

Ljudsko štetje v mariborski okolici. Zgor. Hoče štejejo 239, Sp. Hoče 638, Rogoza 244, Bohova 233, občina Pohorje 358, Pivola 386 in Radvanje 656 prebivalcev.

Hoče. V občini Spodnje Hoče se je zaprtje živine radi kuge na gobcu in parkljih, odpravilo, ker ni nobene nevarnosti več.

Ruše. V ponedeljek, dne 27. svečana je obhajal 86letni delavec Peter Rebernik s svojo ženo M., rojena Kukenberg, zelo redko slovesnost, namreč diamantno poroko. Z godbo na čelu je spremljal celi občinski zastop jublanta v cerkev, kjer je č. g. Bračič, župnik iz St. Ožbalta, v pomenljivih besedah ponovil obred poroke pred 60 leti. — Po službi božji so spremljali zopet jublanta k g. županu Gorišku, kjer so ju malo pogostili in jima izročili nabranih darov za 90 kron. V zgled pa naj božeta jublanta Rebernik vsem delavcem vsled vestnega in marljive delavnosti, da si še kot 86letna starčka služita s težkim delom vsakdanji kruh. Zato sta pa tudi še pri zdravju obhajala diamantno poroko v prisotnosti dveh hčera in ene vnukinje. Samo žal, da od treh sinov, od katerih je eden v Gradcu čevljarski mojster in drugi v Mariboru krojaški mojster, niso bili pravčasno obveščeni, da bi bili prisotni. Dal Bog pridnemu zakonskemu paru še veselih in mirnih uric na stare dni!

Zg. Polskava. Tepež. V torek, dne 28. febr. zvečer je ponoči domov gredočega Janeza Drevenška, mlinarskega hlapca pri Antonu Straserju z Zg. Polskave napadel Janez Florjan, mlinar ravnotam, in ga z nekim hodom ali planjko tako dolgo obdeloval, da je Drevenšek padel in obležal. Drevenšek se je podal takoj drugi dan v bolnišnico.

St. Lenart v Slov. gor. V torek je umrla tuk. posestnica Eliza Rop v starosti 70 let.

Leskovec pri Ptujju. V ponedeljek, dne 27. februarja 1911 sta bila tukaj poročena: Martin Habjanič in Jožefa Kozel. Martin Habjanič je tajnik Izobraževalnega društva. Novoporočencema iskrene čestitke!

Sv. Urban pri Ptujju. Dne 20. februarja t. l. se je poročil vrlo krščanski in vrlo narodni mladenič iz Ločiča, Franc Polanec, z vzgledno mladenko Treziko Dominko, istotako iz Ločiča. Fantje so izgubili z njim svojega najboljšega tovariša. A nam to nič ne de: kajti kar so mladeniči izgubili, to so slovenski možje pridobili. Zagotovljeni smo namreč, da bode naš vrli Franc v svojem zakonskem stanu še bolj trdno, zavedno in odločno stal ob strani Slov. kmečke zve-

ze. Domači g. kaplan, ki je iz posebnega prijateljstva do njega počastil njegovo veselo svatbo, je nabral ob tej priliki od vrlih gostov 10 K za obmejne Slovence.

Črešnjevec. Za „Slov. Stražo“ so nabrali na gostiji: Mihael Repnik 14 K, Matija Bevc 16 K, Jožeta Frešer 7 K 90 vin.

Črešnjevec. Poročil se je Jožef Frešer s Frančiško Kotnik. Poročil ju je brat neveste dr. Jakob Kotnik iz Dobrove pri Ljubljani.

Dramlje. Da je nekdo trgovcu Jarnoviču zaradi njegovega večnega nepokoja pred 21. avgustom 1910 trdo pisal, sem zvedel šele adventni čas, po dobrih treh mesecih, od Jakoba Verbič. Poprej se mi ni niti sanjalo o kakem pismu. Sedaj dne 23. februarja se pa drzne „Nar. List“ me brez vsakega dokaza dolžiti, da sem jaz „brez dvoma“ tisto in še več pisem, če ne pisal, pa vsaj druge k temu podpihal. Hudobni obrekljivec, dokaži ali pa preklič svojo vražjo laž. Dramlje, dne 1. marca 1911. — Fr. Ogrizek, župnik.

Požar. Dne 27. februarja je ob 1. uri popoldan izbruhnil požar v Rečici pri Laškem. Bila je nevarnost za celo vas, ker je vlekel močan veter. Laška požarna bramba je s pomočjo prebivalstva zabranila hujšo nesrečo. Pogorela so tri poslopja, več vozov, 2 svinji in eno tele. Škoda je precejšnja.

Sv. Vid pri Grobelnem. Naš učitelj si izmišljuje vedno nove neumnosti. Naredimo „konjski semenj“, pustno veselico s plesom! (R. B. je rekla: Naredimo ga, se bo vsaj naše grlo odmočilo in žep napolnil, je dovolj vse suho.) Hahaha! Priprave na to veselico so bile velikanske. Belko so dojili cel teden, da so pripravili dosti smetane in sira za pogače, sivko so zaklali, da bi imeli dosti mesa za guljaš (golež). Pri pilki so povohali, če je dosti dobrega vinca v sodih. Na predvečer velikega praznika pa je šumelo v peči in se cvrlo, da je bilo veselje. Drugi dan se je šibila miza pod težo jedil. Tudi za varnost je bilo dobro preskrbljeno. Za nemirneže so imeli pripravljen kurnik, kamor bi jih vtaknili. Najeli so tudi „žnidarja“, ki bi naj šival raztrgano obleko po plesu in raztrgane — želodce.

St. Jurij ob juž. žel. Poročil se je dne 6. svečana pri Sv. Stefanu pri Zusmu vrl mladenič Alojzij Žličar, z gđe. Liziko Podrepšek od Sv. Stefana. Na predvečer so podelili ženinu fantje v imenu Orla in Okoliške požarne brambe lep šopek in mu voščili v novem zakonskem stanu obilo sreče in blagoslova.

Kezje. Dninarica Ema Bevc v Prevorju pri Kozjem je že večkrat neusmiljeno ravnala s svojo 3-letno nezakonsko hčerko. Dne 27. pret. meseca je posadila otroka k močno zakurjeni peči in se je odstranila. Obleka se je pa otroku vnela in je dobil težke opekline na obrazu in na rokah. Ko se je pa mati vrnila, je skrila napol sežgane cunje in je oblekla otroka v drugo obleko, zato, da se ne bi zvedelo, da se je otrok opeknel. Sosedje so jo naznanili pristojni oblasti.

Zreče. K zadnjemu poročilu v „Straži“ od 1. t. m. še dostavljam, da je zapel na koncu zborovanja pevski zbor pesem Kmečke zveze. Zborovališče je lično priredil posestnik, mladenič Anton Kotnik.

Petrovče. Pustna maškarada, katero je priredilo naše marljivo delujoče društvo „Gospodar“ na pustno nedeljo v prostorih Društvenega Doma, se je ob obilni udeležbi sijajno obnesla. Zanimivi vspredd, na katerem je bila igra „V deželi mutastih ljudi“, velika maškarada „Narobe svet“, tamburanje našega tamburaškega zbora in druge zanimivosti, je občinstvu silno ugajal in ga razveselil, tako, da lahko trdimo, da je bila navedena pustna prireditev ena najlepših v naši Savinjski dolini. Sicer pa dočakamo od merodajne strani še bolj podrobnega poročila o naši zanimivi veselici.

Nova Cerkev. Posebno srečo imamo pri trgovcih; komaj odide eden, že se govori, da pride drugi. Trgovina Ant. Kolarja, po domače Tomažaka, je ustvarjena menda samo za posilinenca. Bomo skoro videli, če že zna tukajšnje ljudstvo bolj trezno misliti. Nekdaj se je pri našem ljudstvu mnogo doseglo s sladkim jezikom. Ali ni resnica?

Iz dišečega cvetnega vrta g. Peveca v Mozirju. Dopis iz Mozirja v našem listu od 10. februarja, katerega smo dobili od verodostojne strani, ne omenja nobene osebe, ampak samo rahlo kaže na razne narodne trgovce v mozirski okolici, in je tako mil, da bi človek niti ne mislil, da se bo kdo zglasil in se priznal krivega pred javnostjo. Narodni trgovec Pevec se je pa čutil tako prizadetega, da je v 7. števil. „N. Lista“ s polnim podpisom pljuval žveplo na nas, docela po maniri celjskih uradnikov Spindlerja in Lesničarja. Ne bodemo se pečali z neosnovanimi napadi na nas, ker vemo, da se je izmuznil ta dopis prenašalnosti g. Peveca. Podamo le lepe cvetke iz njegovega peresa: „Preganjaj, kar je narodnega!“, „Ako imaš kaj poštenosti, ako imaš značaja“, „imenujem te političnega falota in obrekovalca“, „Zasluzi pasji bič“, „Katero lastnosti (zavist in nevošljivost) dicitjo tudi gospodo pri „Straži“, „Ako te bo srečala pamet v tvoji politični zagrizenosti“ itd. To so lepe cvetke, katere ste zasejali g. Pevec s svojim lastnim podpisom. Mi se vzdržujemo vsake sodbe, toda prosimo Vas, g. Pevec, vzemite v roke dotično številko „Straže“, v kateri je dopis o narodnem trgovcu, in ga primerjajte s temi Vašimi nekvalificiranimi izbruhi. Kje je najti torej lepšega „tona“? Tudi v tem pripustimo Vam samim z mirnim srcem končno sodbo.

Konjice. Zadnji čas so Slovencem neprijazni listi napadali mil. g. arhidijakona, češ, da se peča z naročevanjem in razprodajanjem umetnih gnojil. To je eno izmed najgrših obrekovanj, kar se jih je zgo-

dilo pod milim solncem. Odkod to prihaja, dobro vemo. Ne moremo pomagati, če koga to jezi, ako kmet dobiček raje sam vtakne v žep, kot da bi se drugi z njim mastili. Stvar je pa ta. Kmetje so morali gnoliti pri nekem trgovcu strahovito drago plačevati. Sklenili so torej, naročiti si jih skupno potom „Gospodarske zveze“ direktno od tovarne. Dobili so precejšen popust in vendar dobro blago. Naročilo se je na ime nekega kmeta, ki je blage volje vse v red spravil. Kmečka hranilnica in posojilnica je pa kmetom s tem pomagala, da je posodila potrebne svotice tistim kmetom, ki niso mogli takoj plačati, slučajno je bilo tudi skoro polovica naročnikov zadržnikov Kmečke hranilnice in posojilnice. Ali kmet svojih potrebščin ne sme več kupovati in naročevati kjer hoče? Ko bi bil mil. g. arhidijakon uprizaril ta nakup, bi bila to bolj nova usluga, ko nepravilnost v njegovem požrtvovalnem delu za gospodarsko okrepitev naših kmečkih slojev. Pa v resnici, to kmečka samopomoč. Za vse druge čenče po raznih lističih, ki živijo od samih napadov na duhovščino, je mil. g. preponosen in preplepenit, da bi se le količjak zmenil za nje.

Konjice. Kakor smo za gotovo vedeli že naprej, je prinesel zadnji „Stajere“ korenito lažljivo poročilo o Linhartovem shodu. Prvič je smešna trditvev, da bi bili „nasprotniki“ strahovito agitirali zoper njegov shod. Naša stranka se pač malo zmeni za štajercijanske shode in rabi čas in moči za hvaležnejše delo. Štajercijance bo spravil Linhart itak ob ves kredit med ljudstvom. Drugič: Zastopniki Kmečke zveze niso prišli pod vodstvom nobenega kaplana, ker jim noben kaplan ni niti prigovarjal, niti branil. Tretjič: Shoda razdreti ni nihče poskušal, kar bo Linhart in v „Stajereu“ imenovani predsednik najbolj vedel. Četrtrič: Pravico do vstopa je imel vsak somišljenik in nasprotnik v „Stajercjevu“ povabilu, še črni kaplani niso bili izključeni. Petič: Zborovanja ni motil kaplan, ampak pijani štajercijanci. Šestič: „škofji brat“ Napotnik ni nikogar prosil s povzdignjenimi rokami, ker živ krst ni imel pravice, kaplana poditi ven; predsednik in govornik se vedela nista, da je bil kak „črn“ zraven. Šele iz besnosti svojih somišljenikov sta mogla to spoznati, kajti ničesar štajercijanca tako ne razljuti, kakor če vidi, da se vtika „črnih“ v politiko. Rogovileži naj bodo hvaležni, da pusti gosp. kaplan par. 496 kaz. zak. pri miru. Sedmič: Kaplana niso „postavili na zrak“, ker je ostal do konca notri, ker je še enemu govorniku pomagal iz zadrege, ker slovenskih izrazov ni znal, in tudi na štajercijanskih shodih ne gre, da bi bilo pol stavka nemškega, pol slovenskega. Da, tisti kaplan, ki so ga baje postavili na zrak, je slišal tudi zadnjo besedo. Osmič: Resolucija, pravi „Stajere“, je bila enoglasno sprejeta. Radovedni smo le, čegav je bil tisti „eden“ glas?! Resolucija je bila: Mi obsojamo obstrukcijo v deželnem zboru in izrekamo obstrukcionističnim poslancem nezaupnico. A Linhart ni vprašal: Kdo glasuje za to resolucijo? Večina zborovalcev je sodila, da je vprašanje: Kdo je zoper obstrukcijo? in smo našli kakih 20 rok. Linhart je vedel, da bi naredil velik fiasco, ko bi vprašal naravnost, zato si je na tak priprost način dal pokazati nekaj rok, kojih gospodarji niso vedeli, zakaj jih pravzaprav vzdignejo. Devetič: „Stajercjeva“ izjava, da bi bili slišali radi peti klerikalnega ptička, ko vendar sami najbolj vedo, da bi mu bili pri prvi besedi zamašili usta in ga v resnici postavili na zrak. Desetič: Radovedni smo, kakšna čustva so navdajala „Stajercjevega“ urednika, ko je obrnil Konjicam hrbet. Čudno se nam še zdi, zakaj se poročilo „Stajercjevo“ ne vjema z onim v „Marburgerci“? Najbrž zato, ker resnica je le ena, in tista se „Stajercje“ in „Marburgerce“ strahovito izogiba.

Sv. Ema. Dne 27. svečana se je poročila v župnijski cerkvi pri Sv. Emi vrla in zares spoštovanja vredna mladenka Urška Anderlič iz Virovec, z vrlim in narodnim mladeničem Jan. Anderličem v Kačjem dolu iz župnije Sv. Peter na Medvedovem selu. Bila je dosihmal zares posnemanja vredna kot odborica Dekliške zveze pri Sv. Emi, in organizirana v verskih in narodnih zadevah. V slovo je prinesla še ravno zadnji dan pred poroko čez 600 komadov obrabljenih znanj v društvene prostore, da jih odpošlje društvo v dobrodelne namene, in je darovala tudi za „Slovensko Stražo“. Dekleta šentemska posnemajte to razumno in pridno mladenko! Želimo njej in možu obilo sreče in blagoslova v novem zakonskem stanu. — Kat. slov. izobr. društvo pri Sv. Emi.

Koroško.

Celovec. Štiri ustanove po 500 K je razpisal koroški deželni odbor za take nemške visokošolce, ki se zavežejo napraviti na univerzi izpit iz slovensčine in ki bi bili pripravljene slediti pozivu koroškega deželnega odbora kot učitelji slovensčine na koroških srednjih šolah. Koroški deželni odbor bo torej nastavljal profesorje za slovensčino in ne ministrstvo! Kam meri ta ukrep, je jasno!

Od Vrbskega jezera. Razumljivo je, da so se Nemci, oziroma nemški Volksrat in Südmärka, vrgli pri zadnjem ljudskem štetju posebno na kraje med Vrbskim jezerom in Dravo. Do Drave moramo prodreti, so dejali. Zato je tudi razumljivo nasilje, ki so ga izvrševali vladni organi pri ljudskem štetju. Zanimivo je, kako so poučevali „komisarji“ ljudstvo. Šlo je ljudem razložiti pomen občevalnega jezika. Po nemško se pravi to „Umgangssprache.“ In dejali so tako: „Umgangssprache“, to je tisti jezik, ki se okoli vas govori — torej jezik, ki ga govorite, če pridete „na nemško stran“ ali pa v Beljak in Celovec. Da,

to je istina! Tako se je „poučevalo“ ljudstvo v „kulturni“ državi v 20. stoletju. V St. Ilju ob Dravi so trikrat šteli. In ko je moral kmetič, ki ima podporo od Südmärke, vkljub temu navesti slovensčino kot občevalen jezik, je vzdihnil: „Kaj pa bo sedaj uboga Südmärka rekla?“ V St. Ilju smo iztrgali skoraj vse prodane duše nemškemu žrelo. Žalostno pa je stanje v pašaliku ex-župnika Českyja v Lipi nad Vrbo.

Dobrlavas. Tukajšnja podružnica „Slovenske Straže“ je priredila na pustno nedeljo dne 26. svečana predpustno veselico. Cerkvni pevski zbor zapoje pesem „Slovenske Straže“, tajnik Vastl pozdravi udeležence ter da besedo častitemu gospodu T. Ulčinu, ki navdušeno govori o „Slovenski Straži“, in razloži igro. Za njim govori še mladenič V. Pečnik iz Železne Kaplje. Mladenič Vastl deklamira pesem „Veljava doma.“ Nazadnje vprizarijo domači fantje in dekleta lepo in poučljivo dr. Krekovo igro „Tri se stre.“ Vsi igralci so svoje vloge izvrstno igrali. Čast jim!

Kranjsko.

Ljubljana. Ljudsko štetje je končano. Ljubljana ima 1863 hiš, med njimi 1769 obljudenih in 94 neobljudenih, 7887 strank in 41.727 prebivalcev, med njimi 38.661 civilnih in 3066 vojaških. Moških je 20.493, ženskih 21.234. Trajno navzočih je v Ljubljani 40.323, začasno pa 1404. Od prebivalcev je 17.434 Ljubljancanov, 15.547 prebivalcev ima svojo pristojnost na Kranjskem, 7618 v Avstriji sploh — skupaj je torej Avstrijevcev 40.599; 673 je Prekolitavec, 22 Bošnjakov in Hercegovcev, 343 inozemcev. Rimsko-katoliške veroizpovedbe je 41.139 ljudi, grško-katoliške 20, starokatolikov je 10; 61 je pravoslavnih, 365 je protestantov, 109 židov, 22 jih je brez konfesije. Od 40.599 Avstrijevcev je napisalo 33.846 slovenski občevalni jezik, 5950 nemški, 360 češki, 290 laški, 56 poljski, 95 hrvaški in srbski, 1 rusinski in 1 madžarski.

Primorsko.

Minula slava. V nekdanjem dvamilijonskem mestu Akvileja se je pri zadnjem ljudskem štetju našlo 970 oseb.

Kipar Zajec v Trstu. V Trst se je preselil iz Ljubljane akademični kipar Ivan Zajec ter otvoril svoj kiparski atelje pri Sv. Ivanu.

Narodno-obrambno delo.

„Slovenisches Vordringen in Südost-Steiermark.“ Pod tem naslovom priobčujeta „Der getreue Eckart“ in „Grazer Tagblatt“ članek, ki se bavi z delovanjem naše S. K. S. Z. v radgonskem političnem okraju ter opisuje, kako protiakcijo namerava sedaj upeljati Südmärka: naseliti nemške kmete in pa obrtnike, nemškim kmetom dajati v službo najdenca in sirote ter skrbeti za nemško berivo. To se bo dogajalo na celi meji od Spielfelda do Radgone, osobito pa v znanih slovenskih vaseh radgonske župnije. Slovenske rodoljube prosimo, da krepko podpirajo štajersko S. K. S. Z. z denarnimi doneski v njenem tihem, a smotrenem delu na meji. Opomnimo, da zadnji čas to njeno delo edino-le „Slovenska Straža“ gmotno podpira.

Nemško delo na Češkem. V zadnjem času se ustanavljajo skoro vsak teden podružnice „Bundes d. Deutschen in Böhmen.“ Začetkom letošnjega leta je začel izdajati „Bund“ svoje „Mitteilungen.“ O Nemškem kreditnem zavodu za Češko, ki bo organiziral nemško naselbinsko akcijo, je naša „Straža“ že poročala. — „Böhmerwaldbund“ je začel ustanavljati okrožne zveze svojih podružnic. Zveza „Böhmerwaldbundovih“ podružnic v nyranskem in klatovskem okraju je sklenila, da izdela natančen narodnostni kataster svoje župe in ustanovi posebno posojilnico za obrtnike. — Tudi podružnice nemškega Schulvereina se množe. — Videti je vedno bolj, da se prenaša narodnostni boj iz politike v šolska in gospodarska obrambna društva. Smotreno in organizirano naseljevanje je danes jedro narodnih bojev. Geslo je: Varujte svojo zemljo!

Nemška „požrtvovalnost.“ Pred nekaj dnevi je v gostilni Lokosech v Štorah pri Celju nekdo strl nabiralnik Schulvereina in pobral znesek približno 90 K. Pa so res „požrtvovalni“ — spodnještajerski „Nemci.“

Italijanska narodna požrtvovalnost. Dne 27. februarja je napravila podružnica Lege nazionale v Zadru ples. Ta prireditev je donesla podružnici celih 15.000 K. In Zader ima 13.000 prebivalcev in od teh jih niti polovica ni Lahov. Slovenci, zdramite se in priskočite na pomoč „Slovenski Straži“, ki nujno in dosti potrebuje za svoje smotreno delo na meji, da še vsaj to ohranimo, kar nam je ostalo.

Cirilmetodarski Branik se ni mogel premagati, da bi ne ponovil lažljivih napadov na dr. Tipliča in Roškarja, čeravno je sedaj tudi liberalcem znano, da je dr. Tiplič oddal svoj glas v II. razredu, a da je oboleli Roškar pravočasno poskrbel za pooblastilo, s katerim se je tudi faktično volilo. To je cirilmetodarsko obrambno delo! Zakaj pa nima ta branik nobene kritične besede za zvezo slovenskih učiteljev z nemškimi, ali pa za najnovejšo strujo med liberalnim združništvom, ki hoče pod Građec? Morda pa je Braniku liberalizem vendar več nego narodnost.

Narodno gospodarstvo.

Zmes iz vode, železne galice in hudičevega olja za mazanje trt. Zmes navedenih snovi se rabi za mazanje trt proti trsnii boleznii, ki se imenuje črni palež ali kože. Gliva črnega paleža se razširja posebno v vlažnih letih; njeni trosi prezimujejo na trsnem lesu in je zato dobro, te zemске trose uničiti. Meseca februarja ali marca, dokler trta še popolnoma miruje, obrežemo trs in vse odpadke skrbno sežgemo. Ostalo trto navažemo s trdim čopičem z zmesjo, ki se naredi, če se vzame na sto delov vode štirideset delov zelene galice (železnega vitriola) in en del žveplene kisline (hudičevega olja). To delo se potem še enkrat ponovi, preden se rast oživi. Opomniti se mora, da trta ne sme še solzeti, ker bi ta močna zmes utegnula škodovati že nekoliko razvitim očesom.

Zavarovanje zoper škode, ki jih povzročata neurje, se razvija na Danskem zelo živahno, dasi vporablja zelo nizke tarife. Drugod po Evropi se zavarovanje omejuje le zoper škode, ki jih povzročata toča. Dobro bi bilo, ako bi se zavarovanje raztegnilo tudi na škode, ki jih neureje napravljata na stavbah, živalih in na zavarovanih pridelkih. Seveda potrebuje tako važno vprašanje natančnega proučevanja, predno more stopiti v veljavo.

Bilanca Union-banke. Union-banka je imela v letu 1910 večji čisti dobiček, kot pa v letu 1909. Do biček znaša 6.170.682 K, proti 6.023.989 K. Med prejemki izkazuje obrestni konto prirastek 405.317 kron, skupno 5.082.059 K. Nasprotno je pa dobiček pri efektih, valutah in konzorcijih za 407.867 K manjši. Znaša pa 1.813.778 K. Mesečne plače, stroški in pa davki so v letu 1910 znatno narasli. Akcijski kapital Union-banke se je zvišal za 15.000.000 K in znaša sedaj skupno z rezervami okroglo 90.000.000 K. Kakor se sliši, ima pa banka še dosti rezerv, katerih ni postavila v bilanco. Dividenda za leto 1910 znaša 32 kron.

Zalostne vesti iz Amerike.

„Clevelandska Amerika“ piše pod naslovom „Naše rane“ sledeče:

Lansko leto je bilo v Clevelandu ravno 95 slovenskih gostilničarjev, ki so plačali po 1000 dolarjev za krčmarska dovoljenja, skupaj torej 95.000 dolarjev, kar bi znašalo 475.000 kron avstrijskega denarja. Torej skoro 100.000 dolarjev (plača 15.000 Slovencev v Clevelandu samo v okrajno in mestno blagajno.

Piva se popije med Slovenci v Clevelandu za približno 75.000 dolarjev, whiskeyja in drugega žganja za kakih 15.000 dolarjev, vina in sladkih pijač za 25.000 dolarjev in več, kar gre vse v žepu tujim družbam. Lahko se zračuna, da clevelandski Slovenci vsako leto zapravijo po gostilnah najmanj 250.000 dolarjev, ali 1.250.000 kron našega avstrijskega denarja.

Dočim ljudje, naši svoji in domačini, v starem kraju stradajo in nimajo najpotrebnejših udobnosti, mi tukaj v Ameriki pa zapravljamo tako ogromne svote težko prisluženega denarja. A ne samo delarje žrtve so ogromne, ki jih polagamo na „baro“, še večje so žrtve, katere trpi vsa javna morala in socialno življenje ameriških Slovencev. Ali še niste prišli do prepričanja, da je naš narod ravno vsled vednega popivanja zaostal, da je naše družinsko življenje razkopano, da se dan na dan pohujša naša mladina, da se prelamlja zakonska zvestoba: vse največ radi prevelikega števila gostiln. Znano je, da morajo gostilničarji vsled velike konkurence uporabljati vsa mogoča sredstva, da privabijo ljudi v svoje prostore in da jim tam ponujajo pijačo.

Koliko gostilničarjev je, katerim se studi njihova metoda, toda tu je samo vprašanje: business, ali zapreti prostor.

Največjo škodo pa trpe radi sedanjih razmer in vsled boja za obstanek gostilničarji sami. Napijajo se od zore do mraka, na račun radodarnih rojakov, da si zaslužijo vsaj za licenco in za življenje. To je eno tistih sredstev, katero smo zgoraj omenili. Marsikateri gostilničar bi rajši ne pil, in ne bil „tritan“, pa ga silijo razmere vsled konkurence.

Ni potem čuda, da umrejo naši gostilničarji v najlepših letih. Zadnjih deset let je umrlo v Clevelandu 17 slovenskih gostilničarjev, ki še niso dosegli starosti petdeset let! Le malo izmed njih je imelo gostilno nad deset let! Torej, niti povprečne starosti niso dosegli, ki je preračunjena za ameriškega navadnega gostilničarja, da bi delali vsaj povprečno 15 let za baro.

Ako opozarjamo rojake, da bo treba začeti malo agitirati zoper sedanje preveliko število slovenskih gostiln, deamo to samo radi tega, da pomagamo slovenskemu narodu do lepšega družabnega življenja, in zlasti še, da obvarujemo naše najboljše može, ki vsi silijo v gostilniško obrt, prezgodnje smrti.

Dosedaj je slovensko časopisje proti svojemu prepričanju zagovarjalo vse te žalostne razmere pod krinko osebne svobode in pod krinko načel zoper prohibicije. Mi ne zagovarjamo prohibicionistov, ki bi radi odpravili vse gostilne in se vtikali v zasebne zadeve in zasebne želje posameznikov, ampak zago-

varjamo zmernost, katere se bode moral naš narod privaditi, ako noče zaostati za drugimi narodi. Razmere po drugih naselbinah niso nič boljše, kot v Clevelandu, morda še slabše, zato velja gorenji članek za vse ameriške naselbine, katerim naj bodo ti podatki v svarilo.

Književnost in umetnost.

„Ljubljanske slike.“ Podoba ljubljanskega sveta pod drobnogledom. Spisal Jakob Alešovec. „Ljudska knjižnica“, katero izdaja Katoliška Bukvarna v Ljubljani, je, kakor znano, začela izdajati spise najboljšega slovenskega humorista, Jakoba Alešoveca, s čimer si je stekla gotovo veliko zaslugo za oživiljenje naših klasikov. Dosedaj je objavila v treh delih J. Alešovec največji šaljivi roman „Kako sem se likal“, zdaj pa so zagledale beli dan njegove „Ljubljanske slike.“ Smelo lahko trdimo, da ni izlepa še nobena publikacija „Ljudske knjižnice“ vzbudila toliko pozornosti kakor ta, ker so Jakoba Alešoveca: „Ljubljanske slike“ za današnji rod res nekaj docela neznanega in nenavadnega. Prvič je humor Jakoba Alešoveca tak, da ga v slovenskem slovstvu ni dozdaj še nobeden dosegel; tako veselo in prisrčno se ne boš pri nobeni knjigi našmejal, kakor pri njegovih, zakaj Alešovecova šaljivost in zbadljivost je domača, neprisiljena, lahko umljiva in pride res iz srca ter do srca seže, zato si je kaj bolj pripravnega tako za izobraženega človeka kakor za ljudstvo težko misliti. „Ljubljanske slike“ se pa ne odlikujejo samo po humorju, marveč je vmes posejanega obilo zrna zlatih naukov, ki jih bo ljudstvo z največjim pridom bralo. Alešovec opisuje ljubljanske ljudi onega časa, v katerem je živel: hišnega gospodarja, trgovca, trgovskega uslužbenca, profesorja, dijaka, gostilničarja, vinskega brata, pisatelja, duhovnika, advokata, in vse vrste ženske; vsak ljubljanski tipus pa ni zadel samo tako živo, da nam kar pred oči stopi, kakor da bi ga sami videli in slišali, ampak je vpletel v popis toliko poučnega v fini šaljivi obliki, da imajo te slike svojo trajno vrednost. Menda se prav nič ne motimo, če rečemo, da se bodo „Ljubljanske slike“ Alešovecove v novi obliki, ki jim jo je dala Katoliška Bukvarna s svojo izdajo, udomačile ne samo v Ljubljani, ampak po celi Sloveniji, da vzbude nekaj dobre volje v naših resnih časih in da se našemu ljudstvu priljubijo naši stari pisatelji, ki so znali res mikavno, živo in domače pisati. Obenem pa bi bilo priporočati, da se naši ljudje bolj zanimajo za „Ljudsko knjižnico“ sploh, ki izdaja take dobre spise, ki imajo vsi veliko vrednost in pomen, in ki se bodo še dolgo in dolgo brale med našim narodom. Cena „Ljubljanskim slikam“ znaša K 1.80 za broširan in K 2.60 za vezan izvod.

„Naš Dom.“ Glasilo slovenske mladine. Leto XI. Zvezek 5. Vsebina: Pouk: Sprehodi po prirodi. — Zabava. — Razgled po svetu. — Orli. — Društveni glasnik. — Govorniške vaje. — Poštni predalček. — Drobtinice.

Proti tuberkulozi.

Dr. Jacques Bertillon, ravnatelj statističnega urada pariškega mesta, meni, da je najboljši način pobijanja tuberkuloze boj proti alkoholizmu. V pariškem mesečniku „Revue d'hygiene et de police sanitaire“ piše, da je tuberkuloza v tesni zvezi z alkoholizmom. V svoji statistiki in karti o razširjenju pljučne tuberkuloze na Francoskem dokazuje Bertillon zvezo tuberkuloze z vžitkom močnih pijač zlasti žganja.

To se najbolje pokazuje v severnih departementih Francije, v Bretagni, Normandiji itd. V teh departementih se jasno opaža nepovoljni učinek alkoholizma z ozirom na tuberkulozo. Mnogi glasoviti zdravniki so se tekom svoje prakse prepričali, kako pravilja alkoholizem tla za tuberkulozo.

V potrditev te svoje trditve navaja Bertillon tudi statistiko drugih dežel in tudi dejstvo, da je število tuberkuloznih bolnikov pri moških večje nego pri ženskah. Tako je v razdobju od leta 1901 do 1905 bilo v starosti po 30. letu dva do trikrat več tuberkuloznih bolnikov pri moških nego pri ženskah, slično je tudi v drugih velikih mestih.

Bertillon pravi: „Alkohol je najvažnejši faktor pljučne tuberkuloze na Francoskem, on določa zemljepisno razširjenje te ljudske bolezni naši deželi.“

Z bojem proti žganju v severni Francoski bi se po mnenju Bertillona zamoglo rešiti več ljudi, nego li z dragimi bolnišnicami in lekarnami.

Razgled po svetu.

Trst. Ferrerova ulica v Trstu. Upravno sodišče je v zadevi pritožbe tržaške mestne občine radi prepovedi imenovanja ene ulice v spomin Ferrerove smrti za „Ulico 20. septembra“ sklenilo, da v tej zadevi ni kompetentno.

48.000 žrtev alkoholizma. Po izveščju tajnega zdravstvenega svetnika dr. Leubucherja v Meiningu na Nemškem je 48.000 slaboumnih otrok, katerih slaboumnosti je kriv alkoholizem roditeljev. Teh 48 tisoč slaboumnih otrok, ki jim je alkohol odvzel duševne zmožnosti, tvori 48% skupnega števila siroma-

šnih otrok. Švicarski zdravnik dr. Bezzola ima prav, ko pravi: „Vsaka kapljica alkohola, ki ga pije oče, znači kapljico slaboumnosti pri otroku. Roditelji bi se morali že radi otrok čuvati opojnih pijač.“

Stalnost velikonočnih praznikov. Velika noč je vsako leto ob drugem času. Lani na primer je bila dne 27. marca, letos pa bo 16. aprila. To prihaja od tod, ker se velika noč slavi vedno prvo nedeljo po prvi spomladanski polni luni; če bi ta polna luna bila v nedeljo, pa prihodnjo nedeljo. Tako je sklenil l. 325 p. Kr. cerkveni koncil nicejski. Vsled tega pravila je nestalnost velikonočnih praznikov, ki so lahko že dne 22. marca ali šele najpozneje dne 25. apr. Po veliki noči pa se ravna tudi drugi premakljivi prazniki od pepelnice do telovega. Za obrtnike in trgovce je to velikega pomena, ker si ljudje k praznikom radi kupijo kaj novega. Istotako važno je za šole, ki imajo o praznikih počitnice. Zato se že delj časa stavijo razni predlogi, da bi se velika noč praznovala v stalnem času vsako leto enako. Da bi se določil gotov dan v mesecu, katero je na primer božič vedno dne 25. decembra, to ne gre, ker velika noč le mora biti v nedeljo. Zdaj se predlaga, da bi bila velika noč prvo nedeljo po 4. aprilu. S tem bi še vedno ostala premakljivost od dne 5. do dne 11. aprila, kakor bi ravno 4. april prišel na soboto ali nedeljo. Ta predlog je stavila trgovska in obrtna družba nizozemska na mednarodnem kongresu trgovskih zbornic v Londonu. Seveda je pred vsem potrebno dovoljenje cerkvenih oblasti. Visoki dostojanstveniki zatrjujejo, da katoliška cerkev temu ne bi bila nasprotna, tudi protestantska menda ne. Gotovo bi se tudi pridružila pravoslavna cerkev, ki bi ob enem svoj stari julijanski koledar zamenjala z našim gregorijanskim ter tako odpravila razliko, ki je zdaj že narasla na 13 dni, tako da imajo pravoslavni narodi šele 1. december, ki imamo mi že 14. december.

Vabila iz zlata. Moskovski veletržec S. Spiridinov je te dni, kakor poročajo iz Moskve, razposlal vabila na slavnost svoje zlate poroke. Prejemniki teh vabil so bili najprijetneje presenečeni, ko so odprli kuverto in so po natančnem pregledu videli, da so ta vabila, ki so bila sicer zelo tanka, res iz zlata. Vsako vabilo je tehtalo 20 gramov. Vsega skupaj je razposlal milijonar 200 takih vabil. Ta so torej skupno tehtala okrog 4 kilograme. In za ta vabila je bilo rabljeno zlato iz zlatih rudnikov jubilarja. Spiridinov poseduje namreč največje zlate rudnike v Rusiji in iz njih je dobil tudi svoje milijone. Vsako vabilo je vredno okoli 120 K.

Ruski tisk. Leta 1909 je izšlo na Ruskem 20.698 ruskih knjig v 84.640.042 izvodih, v skupni ceni okoli 26.000.000 rubljev. Največ teh knjig pripada učnim knjigam (1396 knjig 16.000.000 izvodov), potem slede nabožne knjige, romani itd. Poljskih knjig je izšlo na Ruskem v tem letu 1906, v 4.882.170 izvodih, v ceni okoli 1.000.000 rubljev. Tatarskih knjig 383, v 1.757.000 izvodih, v ceni 278.476 rubljev, estonskih 355 del, v 1.100.000 izvodih, v ceni 200.000 rubljev. Vseh neruskih izdaj je bilo 6144 v 16.826.866 izvodih, v ceni 3.500.000 rubljev. Cela produkcija knjig v tem letu je bila torej: 26.638 del, v 101.466.908 izvodih, v ceni 29.354.204 rubljev. Nasproti letu 1908 pomeni to napredek, in sicer za 2786 del, v 25.598.588 izvodih, v ceni 4.291.516 rubljev. Glede literarne produkcije na Angleškem in Nemškem je sicer Rusija še zadaj, vendar že dohiteva s svojimi številkami, pa tudi s svojo izborno urejeno zunanjo upravo: svetovni književni trg. Podaja pa svetovnem trgu skoraj največ novega. Zanimiva je časopisna literatura. Največ je revij. Morda nima nobeden narod tako velikih in debelih mesečnikov, kakor Rusija. Ima pred vsem pet velikanskih mesečnih zbornikov: „Vjesnik Evrope“, „Sovremenij mir“ (Sočasni svet), „Ruskoje bogatstvo“, „Ruskaja misel“, „Obrazovanije“ (izobrazba), ki imajo po 300—400 strani. Knjige in revije v Rusiji so zelo po ceni in zelo razširjene. Leta 1909 je izhajalo v Rusiji 1643 ruskih časopisov, med temi pa 981 žurnalov, to je revij, in 662 gazet, to je listov dnevnikov in 218 poljskih časopisov (172 revij, 46 listov), nemških 60, gruzinskih 39, estonskih 38, kitajskih 42, armenskih 28, tatarskih 16, litavskih 15, židovskih 21, 14 v žargonu, 8 hebrejskih. Skupno: v 20 jezikih 2173 listov.

Krvave volitve. Pri volitvah poslancev v Romuniji je prišlo do krvavih pretepov. Zmagala je opozicijska lista. Opozicijski kandidat Bozil Mortzun je hotel govoriti pod milim nebom, ali vladni pristasi so se vrgli kakor besni na govornika, mu trgali obleko s telesa, ga vrgli na tla, pretepli do krvi in ga teptali z nogami. Ko se je pripeljal bivši predsednik poslanske zbornice Cantacuzene ter hotel Mortzunu na pomoč, je padel strel, ki je zadel Cantacuzenovega kočijaža. Bivši predsednik je tedaj potegnil revolver in večkrat vstrelil v množico. Nastala je nepopisna panika. Ljudje so hiteli na vse strani narazen. Mnogo ranjenih oseb se je valjalo v krvi. Čuti je bilo mnogo pretresujočih klincev na pomoč. In med temi strašnimi prizori so ugasnile električne svetilke, tako da so bile ulice zavite v popolno temo. In Cantacuzene je porabil to priliko, da je pobegnil. Le tako je ušel gotovemu maščevanju ljudstva. Ker policija ni mogla vspostaviti miru, je bilo pozvano vojaštvo, kateremu se je posrečilo, da je spraznilo trg. Bilo je aretiranih mnogo oseb.

Svoje zdravje

si ohrani! Slabosti in bolezine Vas gotovo zapuste, Vaše oči, živci, mišice, kite zopet dobro, ako rabite pristni Fellerjev fluid z znamko „Elzafluid“. Dvanajstotica posanejo močne, Vaše spanje bo zdravo, počutili se boste za poskušnjo 5 K post. presto. Proizvajatelj je lekarnar E.

V. Feller v Stubici, Elzin trg št. 264. (Brvaško).

Hiša s petimi stanovanji in klet, gospodarsko poslopje je po ceni na prodaj. Zraven pada vrt in brajda, katere donajajo do 2 polovnjaka vina. Hiša je oddaljena samo 20 minut od Celja na okrajni cesti proti T. barju, davka prosta, vse v prav dobrem stanju. Več se izve pri lastniku Peter Čater v Oreta 37 pošta Store. 30

Velika zaloga dobro snaženega posteljnega perja po vsaki ceni priporoča tvrdka **Jožef Ulaga, Maribor** Tegetthof. cesta 21.

Olje za razne stroje oddaja tiskarna sv. Cirila v Mariboru 100 kg po 25 K.

POSLANO.

Brzovlak je kot polž proti hitremu uspehu mineralnih pastil. In ali so te nevarne? Ne! Proti nesreči me varuje moja spretnost, proti ozebi pa me varujejo Faysove „Sodener-Mineral Pastillen“, katere imam vedno v ustih, če se vozim. Ne morem biti več brez njih. Kupi se jih skatljica za K 1.25 v vseh večjih trgovinah. Ponarejene če imajo tudi enako ime, naj se zavržejo.

Slov. brivnica v Mariboru!

Slavnemu občinstvu v Mariboru in okolici priporočam svojo brivnico, ki se nahaja v **Tegetthofovi ulici števil. 22** v hiši g. dr. Kaca. Postrežba strogo solidna! — Za obilen obisk prosi **Juro Gredlič, brivec.** Svoji k svojim!

Veletrgovina špecerijskega blaga in deželnih pridelkov Anton Kolenc: Celje

Narodni dom in Graška cesta 22 v lastnih hišah. Naznanja, da kupuje vsakovrstne deželne pridelke vsako množino po najvišjih dnevnih cenah, osobito suhe gobe, laneno seme, fižol, kumno, vsakovrstno žito, konoplje itd. ter sadje sveže in suho. Priporočam se gospodom kolegom trgovcem za nakup vedno svežega špecerijskega blaga in deželnih pridelkov, ker jamčim za pošteno in dobro postrežbo po najnižjih dnevnih cenah. — Gospodom duhovnikom priporočam vsakovrstne sveče, kadilo in olje za cerkve. Slavnemu občinstvu zagotavljam točno in solidno postrežbo z vedno svežim blagom in najnižjih cenah. Nadalje premog na cele vozove, debel K 2.10, droben po K 1.40 100 kg na dom postavljen v Celju, drugam, po dogovoru. 148 Pismena naročila se z obratno pošto izvrše. **Predlva** vsako množino se kupi kakor tudi solnate vreče.

Vzajemna zavarovalnica v Ljubljani

Glavni zastopnik za Štajersko: Gospod Fran Pograjc, Maribor, Fabriksgasse 21, blizu Nar. Doma.

- 155 sprejema:
1. zavarovanja vsakovrstnih polopij, premičnin in pridelkov proti požarni škodi;
  2. zavarovanja zvonov proti poškodbim.
- Pojasnila daje in sprejema ponudbe glavni zastopnik zavarovalnice ter postreže na željo tudi s preglednicami in ceniki.
- Ta edina slovenska zavarovalnica sprejema zavarovanja pod tako ugodnimi pogoji, da se lahko meri z vsako drugo zavarovalnico.
  - V krajih, kjer še ni stalnih poverjenikov, se proti proviziji nastavljajo spoštovane osebe za ta zaupni posel.
  - Postavno vloženi ustanovni zaklad jamči zavarovancem popolno varnost.

Edina domača zavarovalnica! Svoji k svojim!

M. Zabukošek

krojaški mojster v Celju
priporoča svoj

modni salon za gospode,

ki se nahaja v novi posojilni hiši na Ringu.

Kamnosek Franc Koban,

poprej A. Horvat v Račjem pri Mariboru

naznanja, da ima v zalogi vsake vrste nagrobnih spomenikov po nizki ceni.

Hotel Trabesinger v Celovcu:

Velikovška cesta št. 5

se priporoča

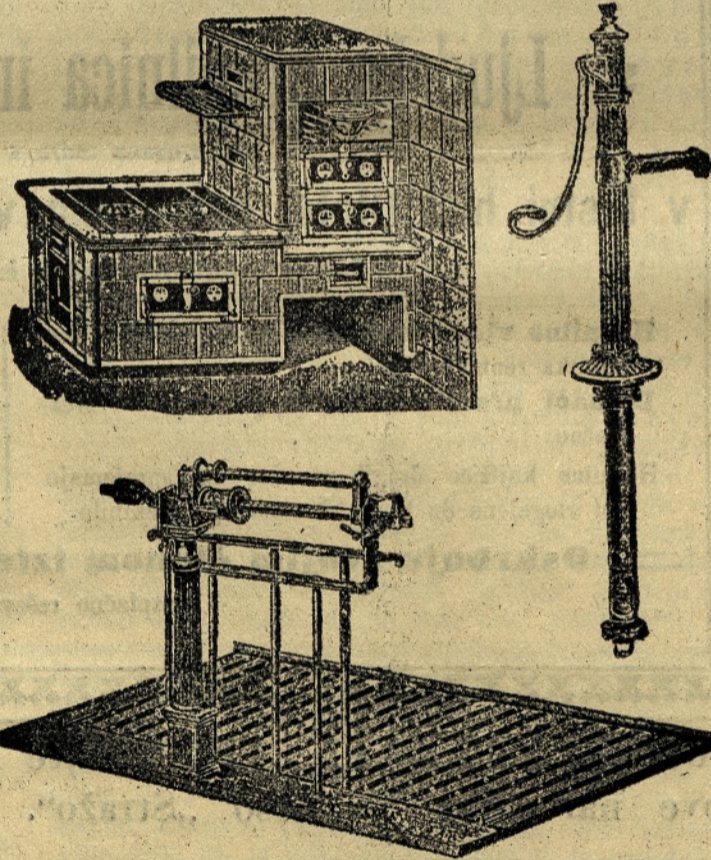
potnikom, ki prenočujejo v Celovcu. — Tukaj najdejo lepe, snažne in po zimi zakurjene sobe po 1 K do 5 K, okusne jedi, dobro pijačo po ceni.

Veliko dvorišče za vozove in tri hleve za konje. — Za zabavo služi kegljišče, po zimi zakurjeno. — Po leti sedi na senčnatem vrtu.

V tem hotelu najdete vsak dan prijetno slovensko družbo, posebno v sredah zvečer. 188

Velike dvorane za shode in veselice.

Na kolodvoru pričakuje gostov domači omnibus. Lastnik: **Ivan Millonig.**

Stavbeni in umetni ključavničar, oblast. koncesionirani vodovodni instalater

Ivan Rebek, Celje

Poljska ulica št. 14.

Se priporoča zadrugam, občinam, korporacijam in zasebnikom za cenjena naročila, namreč za navadne, kakor tudi umetno izdelane železne ograje, kakor tudi vrata, bodisi za vrte, dvorišča, cerkve, grobove itd., štedilna ognjišča vseh sistemov za zasebnike, gostilne ali zavode. Prevezam napeljavo vodovodov iz studencev, vodnjakov s hidraličnimi vidri. Izdelujem vsake vrste tehtnice, tudi premostne (Brückenwagen), prevzamem iste kakor tudi uteže v popravilo. Napeljujem strelovode ter prevzamem sploh vsa v mojo stroko spadajoča dela in izvršujem ista točno in solidno, vse po zmernih cenah.

Spodnještajerska ljudska posojilnica v MARIBORU,

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

Stolna ulica št. 6 (med glavnim trgom in stolno cerkvijo).

Hranilne vloge

se sprejemajo od vsakega in se obrestujejo: nav. dne po 4%, proti 3 mesečni odpovedi po 4%. Obresti se pripisujejo h kapitalu 1. januarja in 1. julija vsakega leta. Hranilne knjižice se sprejemajo kot gotov denar, ne da bi se njih obrestovanje kaj prekinilo. Za nalaganje po pošti so poštne hranilne položnice na razpolago (šek konto 97.078). Rentni davek plača posojilnica sama.

Posojila se dajejo

le članom in sicer: na vknjižbo proti pupilarni varnosti po 4 $\frac{1}{2}$ %, na vknjižbo sploh po 5%, na vknjižbo in poročstvo po 5 $\frac{1}{2}$ %, in na osebni kredit po 6%. Nadalje izposojuje na zastavo vrednostnih papirjev. Dolgove pri drugih denarnih zavodih prevzame posojilnica v svojo last proti povrnitvi gotovih stroškov, ki pa nikdar ne presega 7 kron. — Prošnje za vknjižbo dela posojilnica brezplačno, stranka plača le keleke.

Uradne ure

so vsako sredo in četrtek od 9. do 12. dopoldne in vsako soboto od 8 do 12 dopoldne, izveniši praznike. — V uradnih urah se sprejema in izplačuje denar.

Pojasnila se dajejo

in prošnje sprejemajo vsak delavnik od 8.—12. dopoldne in od 2.—5. popoldne. 6

●●●●●●●●●●
 ● Jako zanimiv in poučen
 ● list s slikami je :
„Ilustrovani tednik“

● ki izhaja vsak petek,
 ● ter stane četrt letno le
 ● 1-80 K. Zahtevajte ga
 ● povsod! Naročite ga in
 ● inserirajte v njem!!!!
 ● Naslov: „Ilustrovani
 ● tednik, Ljubljana“.

●●●●●●●●●●
**Steklarski
 učenc**

se takoj sprejme pri **Ivanu
 Kleišeckem**, steklarju v **Mariboru**,
 Koroška cesta št. 17.
 Ima prosto vso oskrb. 30

Vage
 za vagonne, voze (most-
 ne), centimalne, škalo-
 ve, decimalne, za živino,
 tablicove in vsake dru-
 ge vrste za gospodarske
 in obrtniške namene iz-
 deluje ter priporoča po
 nizkih cenah
Jos. Kaláb,
 tovarna za vage,
 Brno, Zidenice Moravsko.
 80 slovanska obrt.

**Agitirajte za
 nove naročnike!**

Časno priznanje 1885.

**Staroznana trgovina s
 semenjem**

M. Berdajs, Maribor

Sofijin trg

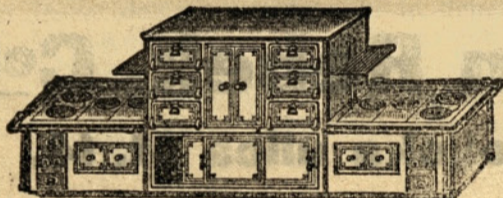
priporoča svojo veliko zalogo travnega, deteljnega vrtnega
 in gozdnega semena po nizki ceni. — Opominjam posebno
 na **deteljno seme**, katero se letos po precej nizki ceni kot
 „naturell“ ponuja, ter omenjam, da prodajam samo pristno
 deteljo, garantirano, brez predence (grinte) in so čast. kupo-
 valcem spričevala na razpolago.

Poljski mavec (gips)

najboljše umetno gnojilo za polje in travnike priporoča

M. Berdajs - Maribr - Sofijin trg.

Tovarna za peči H. KOLOSEUS
 Wels, Gornje Avstrijsko.

Izvrstne in v vsakem oziru nedosegljive peči iz železa,
 emaila, porcelana, majolike za gospodarstvo, hotele,
 restavracije itd. — Naprave za kuhinjo s soparom, s
 plinom in peči na plin, trpežne irske peči. Dobe se v vsaki
 trgovini, kjer ne, se pošljejo takoj. Zahtevajo se naj
 „Originalni Koloseus-štedilniki in manj vredni izdelki
 naj se vrčajo. Ceniki zastoj.

Edina narodna trgovina čevljev

v **Celju** priporoča svojo veliko zalogo
 raznovrstnih čevljev. — Preostalo
 zimsko blago se prodaja po zelo zni-
 žanih cenah. Ta prodaja traja samo do
 15. marca. Pridite in hitite, da ne
 zamudite ugodne prilike.
 Priporoča se velespoštovanjem

Štefan Strašek
 Celje : Kovačeva ulica.

Umetni zavod za slikanje na steklo
Maks Tušek : Ljubljana
 Sv. Petra nasip št. 7

se priporoča preč. duhovščini in cerkvenim predstojnikom
 za izdelovanje slikanih cerkvenih oken, in vse v to stro-
 ko spadajoča dela po najnižji ceni.

Načrte in proračune na razpolago.

Zahvala in priporočilo.

Podpisani najvljudnejše naznanja, da je svojo **svečarsko obrt**, katero je izvrševal polnih dvajset let na tukajšnjem trgu, **Viktringhofova ulica 30**, s prvim marcem 1911 prodal svojemu nečaku **Francu Duchek**.

Pri tej priložnosti čuti podpisani prijetno dolžnost, posebno visokočastiti duhovščini, kakor tudi slavnemu občinstvu za izkazano naklonjenost se zahvaliti. Objednem pa pristavlja tudi prijazno prošnjo, da bi se ista naklonjenost blagovolila izkazovati za naprej tudi njegovemu nečaku.

Maribor, dne 1. marca 1911.

Jožef Dufek.

Najvljudnejše podpisani **Franc Duchek** se z ozirom na zgorajšnje obvestilo svojega strica priporoča visokočastiti duhovščini, kakor tudi slavnemu občinstvu. Potrudil se bode svojim cenjenim naročnikom vsikdar vestno in pošteno postreči in prosi, da bi se mu blagovolila izkazovati ista naklonjenost, kakor se je v polni meri njegovemu stricu.

Maribor, dne 1. marca 1911.

Franc Duchek, svečar.

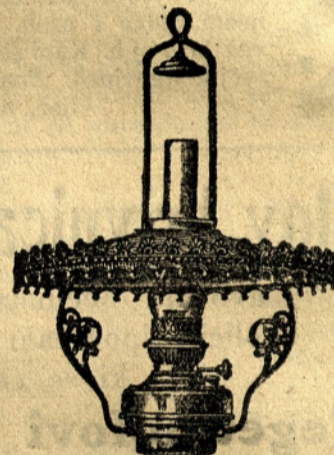
Edina štaj. narodna steklarska trgovina
 na debelo in na drobno

Franc Strupi : Celje
 Graška cesta

priporoča po najnižjih cenah svojo bogato zalogo steklene in porcelanaste
 posode, svetilk, ogledal, vsakovrstnih šip in okvirjev za podobe.

Prevzete vse steklarskih del pri cerkvah in priv. stavbah.

..... Najsolidnejša in točna postrežba. ....

Ljudska hranilnica in posojilnica v Celju,

registrovana zadruga z neomejeno zavezo,

v lastni hiši (Hotel pri belem volu) v **CELJU**, Graška cesta.

Poštno hranilnični račun št. 92.465. — Telefon št. 8.

Hranilne vloge se obrestujejo po 4 1/2 % brez
 odbitka rentnega davka.

Domači hranilniki se dajejo na dom brez-
 plačno.

Hranilne knjižice drugih zavodov se sprejemajo
 kot vloge, ne da bi se obrestovanje prekinilo.

Posojila na zemljišča po 5 % do 5 1/2 % brez
 in z amortizacijo.

Posojila na zastave vrednostnih listin.

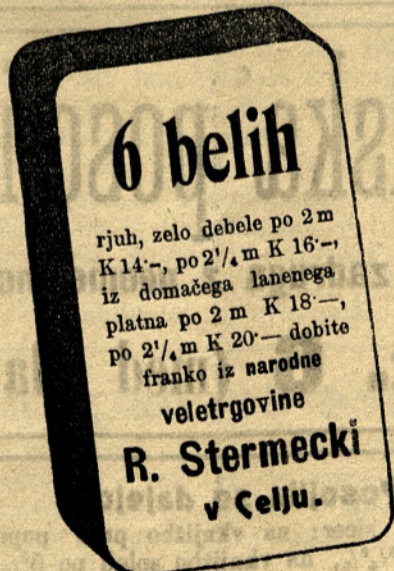
Osební kredit na menice in v tekočem računu
 pod najugodnejšimi pogoji.

Konvertacija vknjiženih dolgov z najmanj-
 šimi stroški.

Oskrbuje svojim članom izterjevanje njihovih terjatev.

Brezplačno reševanje vseh zadev.

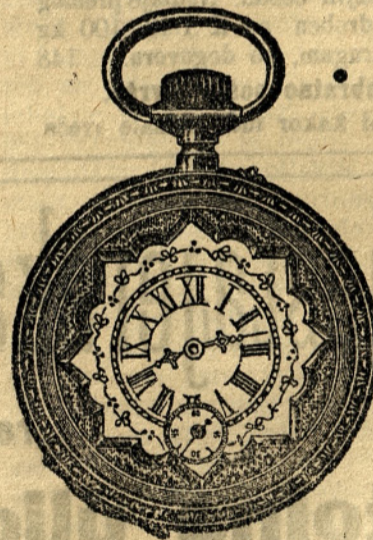
Slovinci! Slovenke! Pridobivajte
 nove naročnike za našo „Stražo“.

6 belih

rjuh, zelo debele po 2 m
 K 14.—, po 2 1/4 m K 16.—
 iz domačega lanenega
 platna po 2 m K 18.—,
 po 2 1/4 m K 20.— dobite
 franko iz narodne
 veletrgovine

R. Stermecki
 v Celju.

Svoji k svojim!
**Urar, očalar
 in zlatar**

Franjo Bureš

Maribor
 Tegethofova cesta 39
 però kolodvorom, priporoča
 svoje bogato zalogo zlat-
 nine, srebrnine, ur i. t. d.
 po najnižji ceni.

Gramofone s slovenskimi ploščami, čistim in
 jasnim glasom iz najboljših tovarn.

Priznana najboljšie igle za gramofone.

Popravila se točno in hitro izvršujejo

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

Za ženitovanje, veselice in slične svečanosti se priporoča na-
 rodna slaščičarna **Eman. Ilich, Maribor**

Vsak dan sveži pustni krapci.

Gornja Gosposka ulica št. 38.